ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4507 — 14/27 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1900 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 5 ՌԱՄԱԶԱՆ 1318 — ԺԲ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4507

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ և է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ և գաւառներու համար	տարեկան	140	Դ.
» » »	վեցամսեայ	70	»
» » »	եռամսեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆր.
» »	վեցամսեայ	20	15

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով։

Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի։

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն։

ՍԱՐԲԵԱՆԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ծայրայեղօրէն ահռելի էր այն սարսռազդեցիկ բօթը զոր գուժեց այնքան յուզեալ և յուզիչ շեշտերով՝ իր փափուկ զգայնոտութեամբը ծանօթ Որբերեան իր մէկ Թղթակցութեան մէջ, հրատարակուած Արեւելքի վերջին չարաթ օրուան Թիւով։ «Սարբեան հիւանդ» վերնագիրը ինքնին բաւական էր ցնցելու զայն տեսնողին ջիղերը և բոլոր էութեամբը դղրդելու ընթերցողին միտքն ու հոգին, սիրտն ու մարմինը։ Սարբեանի կաթուածահար անկումն իմանիք՝ մարդկային յաւէտ վշտալի դժբաղդութեանց մէկ ցաւալի օրինակը ըլլալէն զատ, ունի նաեւ սա երկու առանձնայատուկ պարագաներն ալ որ 1. կրթական բազմարդիւն պաշտօնէի մը եղերական վիճակը աչքի առջեւ կը դնէ, 2. անոր յարափոփոխ կեանքին անցեալը ի յուշ կ'ածէ, անցեալ մը որուն հետ կապուած է կրթական հաստատութեանը ամէնէնփառաւորագոյնշրջանինպատմութիւնը, ինչպէսև իր անձնական տաժանելի պատարագումը իբրեւ զոհ իր ասպարէզին և պաշտօնին։ Մարդ չգիտեր թէ ի՛նչ աւելի ողբայ, կրթական պաշտօնէին եղերական բա՞ղդը, թէ բնութեան այս աստիճան անագորոյն անգթութիւն, որ վերջին ծայրագոյն հարուածն ալ ինքը կուտայ այնքան ահաւոր տեսակէն, իր մանրիկ ձագուկները գրկել չկրնալու չափ սոսկալի և ահռելի տեսակէն։

Դարուս վերջին քառորդին մէջ մեր ազգային-կրթական վիճակին ծանօթ ամէն անհատ՝ շատ աղէկ կը յիշէ թէ ատեն մը ո՛րքան գոհութեամբ կը կարդացուէին ամէն տեղեկութիւն, որոնք Սարբեանի օրով, ընդհանրապէս կը պարունակէին կամ նոր վարժարանի մը բացումը, կամ արդէն բացուածներու վրայ կարեւոր ծանօթութիւններ և կամ նոր վարժարաններ բանալու ծրագիր ու առաջարկ։ Արդ այդ բոլորին հետ կապուած էր Մկրտիչ Սարբեանի անունը, վասնզի ինքն էր ընդհանուր տեսուչ, իրմէ կը բղխէին այդ ամէնը, և ինքն էր որ միակերպ ուղղութիւն և մղում կուտար կրթական այդ հաստատութեան։ Բազմաթիւ վարժարանաց 250է աւելի պաշտօնեաներուն կրթական հրահանգներ տալով զանոնք հիանալի կերպով լարուած մեքենայի մը պէս վարելու այնպիսի վարչագէտ դրութիւն մը սահմանած էր և կը գործադրէր՝ կրթական մեծագոյն մարմնոյն բարձրագոյն այս պաշտօնեան որ ճշմարիտ հիացում կ'ազդէր։ Իր գտնուած վարժարանին տեսչարանէն էր որ կ'արձակէր Սարբեան իր կրթական հրահանգները իբր կէս հարիւրեակ վարժարաններուն։ Եւ հրահանգաց ճշգիւ գործադրութեան նորէն ինքն էր որ կը հսկէր անձամբ՝ տարւոյն մեծագոյն մասը նուիրելով անոնց այցելութեան, կտրելով լայնածաւալ տարածութիւններ ձիու վրայ, որով կը ճամբորդէր երբեմն օրը 16 ժամ անընդհատ, օգտուելով ամառուան օրերու երկարութենէն, և առանց կարեւորութիւն տալու կէս օրուան ջեռուցիչ տապին։ Երիտասարդական կորովի տարիքը ու առողջ կազմը զգալ չէին տար այս անխոնջ մտքի մշակին ո՛չ յոգնութիւն, ո՛չ անքնութիւն, ոչ ճամբաներու անհարթութիւն։ Միայն իր խղճին ձայնը և պաշտօնին կոչումն էին որ զինքը կը վարէին, և իր վրայ կը հսկէին, զի այդ կրթական հաստատութեան վարչութիւնը, իրեն իսկ յանձնած ըլլալով իր վրայ հսկելու պարտքը և իրաւունքը։ Այսքան բացարձակ վստահութեամբ վարուած անոր լիազօր տեսչութեան օրով վարժարաններու տուած կրթական արդիւնքներն են որ կլիմաւաւորէն արդէն այդ կրթական հաստատութեան ամէնէն աւելի բեղմնաւոր շրջանը. դեռ մէկդի կը Թողում հազարաւոր աշակերտներու ուսման բաւականացուցիչ պաշարով ճոխանալը։ Իսկ ինչ որ Սարբեանի յաւէտ փառքը պիտի կազմէ և կրթական գործունէութեան տարեգրութեանց մէջ իր անունը անջինջ և շողշողուն պիտի պահէ, իր այն ոգին և ընթացքն է որ ժողովրդեան ամէնէն գեղջուկ, ամէնէն յետնեալ, ամէնէն մոռցուած, խեղճ, մանաւանդ մայրենի լեզուն կորուսած խաւերուն մէջ բանալ տուաւ վարժարաններ, մեծ մասամբ, փոխանակ կեդրոնական մեծ քաղաքներու կամ գիւղաքաղաքներու մէջ, որոնք բաղդատաբար նուազ կարօտ են։ Իսկ անոնց ալ իր վարած վարժարաններուն տուած հետեւելի կրթական օրինակներով օգտակար եղաւ։

Այսքան արգասաւոր գործունէութեան մը յիշատակները իր եռեւ ունենալով՝ երբ այսօր անկողին կ'իյնայ Սարբեան կաթուածահար, չի կրնար գտնուիլ մայրենի լեզուի և գրի վրայ գաղափար ունեցող մէկը որ խորին ցաւով չհամակուի, ու չողբայ բաղդին անողոք դառնութեանը վրայ, որուն ենթարկուած կը մնայ ան։ Իսկ երբ յիշէ թէ մանկամարդ կին մը և հինգ մանրիկ զաւակներ ունի՝ որոնք իրմէ զատ ապաւէն չունին աշխարհի վրայ, իսկ անիկա ալ ոչինչ ունէր անոնց համար բացի իր կեանքէն, այլեւս կը շուարի ու կը խելայի ամէն զգայուն մարդ, տեսնելով վիճակը որ վերապահուած է եղեր կրթական այսպիսի ժիր և արդիւնաւոր մշակի մը։ Իսկ այս տողերը գրողին համար որ իբր քսանհինգ տարուան ծանօթութիւն ունի անոր հետ, այնպիսի մեծ տպաւորութիւն ըրած է իր արդի վիճակը որ հեղձամղձուկ կը հեծէ այդ գոյժը լսելէն ի վեր և սրտագին կ'արտասուէ գրութեան սկիզբէն մինչեւ վերջը, ու այլեւս չկրնալով շարունակել՝ կ'ընկղմի իր զգացած ցաւերուն ալեաց խորայատակ անդունդը, ցանկալով մոռնալ իր անձին էութիւնը իսկ։

ՑՈՒՍԱԿ

ԲԺՇԿԱ-ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ

ԹՈՔԱԽՏԱՒՈՐԻՆ ՄՏԱՒՈՐԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

ՄՈՆԲԷԼԻԷ, 18 Դեկտ.

Գուցէ յօդուածիս վերնագիրը քիչ մը խրտչեցնէ ընթերցող հասարակութիւնը՝ որ պիտի կարծէ թէ վերացական կարգ մը գաղափարներ պիտի շարայարենք որոնք երբեմն անօգուտ են և երբեմն ալ ձանձրացուցիչ հասարակ ժողովուրդին համար։ Բայց չենք ուշանար աւելցնել թէ՝ մեր յօդուածը՝ որ զուտ քաղուածք մըն է Տօքթօր Լէթիւլի մանրակրկիտ մէկ ուսումնասիրութենէն (եզական իր տեսակին մէջ)՝ որքան օգտակար, նոյնքան ալ հետաքրքրական է։

Թոքախտի սկիզբները, երբ դեռ մանրէները մեծ աւեր չեն կատարած, հիւանդին (աւելի երիտասարդ հիւանդի մը վրայ կը խօսիմ քան տարիքը առած) մտաւորական կարողութիւնները լաւ վիճակի մէջ կը գտնուին։ Ենթական իր օրական գործերով կզբաղի, իր մտքին մէջ նշմարելի փոփոխութիւն մը առանց տեղի ունենալու։ Շատ անգամ ալ գործունէական տեսակ մը գրգռութեամբ մտաւորական կարողութիւնները մասնաւոր կերպով կը սրին։ Նախ յանկարծակիի եկած, յետոյ մտատանջ՝ ենթակային բարեկամները, ազգականները ներկայ կը գտնուին անոր մտային կարողութիւններու ծաղկման, բեղմնաւորման, իմացականութեան զարկին։ Անոր յիշողութիւնը դատողութիւնը, տրամաբանական նրբութիւնը, քննադատական ոգին, վերջապէս մտային բոլոր կարողութիւնները իրենց կատարելութեան կը հասնին կամ անմիջապէս և կամ յաջորդաբար, երբեմն անբաղդատելի ճոխութեամբ։

Սոյն երեւոյթը ա՛լ աւելի հետաքրքրական կը դառնայ, երբ նկատի ունենանք թէ ֆիզիքական կարողութիւնները փոխանակ աճելու՝ անփոփոխ կը մնան, քիչ յետոյ զգալի անկում մը ենթարկուելու համար։ Որով դէմքին գալկութիւնը, մարմնին նիհարութիւնը, ախորժակի կորուստը, անարիւնութիւնն և վերջապէս մարդկային նիւթի զանգուածին ընդհանուր տկարութիւնը հակադրական մը կը ներկայացնեն երիտասարդ Թոքախտաւորին վառ մտաւորականութեան հետ։ Հետզհետէ որքան որ Թոքային խոցուածները պիտի յառաջանան, ուղեղային յատկութիւններն ալ պիտի սահմանուին։ Մտաւորական կարողութիւններու անկումը կ'արտայայտուի նախ ընդհատական և անցողական ծուլութեամբ. քիչ վերջ ուղեղին գործունէութիւնը աւելի կը տկարանայ և միտքը հանգչելու համար երկար և անպտուղ դադարներու կը կարօտի։

Գրեթէ զուգահեռական կերպով, հիւանդութեան սկիզբը կարեւոր նշան մը կը նշմարուի, որ կը կայանայ մտաւորական ծայրայեղ գրգռութեան մը մէջ։ Ենթական կ'ունենայ հազարումէկ տեսակ խորհուրդ։ Գործի մէջ շատ մը հնարքներու կը դիմէ, շատ մը կարգադրութիւններու կը ձեռնարկէ, փոփոխութիւններ, ճամբորդութիւններ կը կատարէ։ Աչքերը փայլուն, բազմազբաղ դէմք մը, կ'աճապարէ, ապրելու տենդով բռնկած՝ իր գործերուն կը հսկէ տեսակ մը աշխոյժով։ Երբեմն ուրիշի օգտին համար, միեւնոյն փոյթով կը գործէ։

Ուրիշ անգամներ երիտասարդ Թոքախտաւորին եսը կ'արթննայ. կ'ուզէ ամէն ինչ ըլլալ և երեւալ. կը փափաքի որ որ իր վրայ խօսին ամէն տեղ, ամէն տան մէջ, շուկան, ժողովներու մէջ, որով ամէն տեղ կարելի է զինքը տեսնել. ամէն հանդէսի կը մասնակցի, կը յոգնի, կը տքնի, կը քրտնի, հալումաշ կ'ըլլայ և այսպէս չափազանց գրգռուած եսասիրութեան մը զոհ կ'երթայ։ Մէկ խօսքով, այս բորբոքած Թոքախտաւորները կը զարմացնեն զիրենք շրջապատողները և ամէնուն ուշադրութիւնը իրենց վրայ կը հրաւիրեն, մինչեւ որ այս փայլուն շրջանին մարմնոյ աւերը յաջորդէ։

Ահա՛ կարգ մը մանրամասնութիւններ ալ, որոնք կարեւորութենէ զուրկ չեն։ Երբեմն ենթական առանց նշմարելու և զգալու, իր մտային կարողութիւններու փոփոխութեանց ենթակայ կ'ըլլայ, երբեմն ընդհակառակը այն փոփոխութեանց վրայ ճշգրիտ ծանօթութիւն կ'ունենայ և երբ զինքը շրջապատողները դիտողութիւն ընեն, «իմ ձեռքս չէ կ'ըսէ, պէտք է որ գործեմ և մաշիմ...»։ Երբեմն ալ հազիւ հազ կը զգայ սոյն փոփոխութիւնը։

Երբ մարմինը բոլորովին կը վարակուի ու կը տկարանայ, շատ քիչ բացառութեամբ Թոքախտաւորին մտաւորական վիճակը կը կերպարանափոխուի։ Այս պարագային մէջ հիւանդի հետ գործ ունինք, որոնցմէ ոմանք իրենց վիճակին վրայ ցնորքներով լեցուն են, ուրիշներ հիւանդութեան առջեւ գլուխ ծռած, և վերջապէս կարգ մըն ալ՝ յուսահատ և ընկճուած։ Գրեթէ ամէնքն ալ մտքի ընդհանուր դանդաղութեան մը ենթակայ են. այսպէս մտային ծուլութիւնը, անգործունէութիւնը անբաժանելի ընկերը կ'ըլլայ մարմնին ֆիզիքական զօրութիւններու հալ ու մաշին։ Ինչպէս որ մկանունքները քիչ սնունդ առնելով կը սկսին տկարանալ, նոյնպէս ուղեղը հազիւ կը գործէ։ Մտաւորական այս ամլութիւնը կը շարունակուի մինչեւ մահուան վարկեանը և եթէ բացառիկ պարագաներու մէջ Թոքախտաւորը բուժուի, սոյն վիճակը կը շարունակուի բուժուելէն ալ վերջ։ Հիւանդը անձնական պահպանութեան բնազդ մը՝ սնած, թէ՝ «պէտք է որ ապրի», «թէ կ'ուզէ ապրիլ», «թէ կրնայ ապրիլ», կամաց կամաց իր մտաւորական բոլոր կարողութիւնները իր անձին վրայ կը կեդրոնացնէ. ախորժակը, քունը, ջերմը, քրտինքը, եթէ իր միակ մտատանջութիւնները չեն, գոնէ իր կեանքին գլխաւոր զբաղումը կ'ըլլան։

Բայց մի՛ կարծէք որ ուղեղը՝ արտաքին աշխարհի խնդիրներու անտարբեր և իր անձով զբաղած (ինչ որ մեծ մասամբ արդիւնքն է բժշկին տուած խրատներուն), նիւթին նման բոլորովին անկման վիճակին ենթակայ եղած է։ Յիշողութիւնը, օրինակի համար, առաջուան չափ հաւատարիմ և որոշ է։ Բայց պէտք է աւելցնել թէ աւելի կը կը կեդրոնանայ ո և է յիշատակի մը վրայ։ Եւ որովհետեւ տխրութիւնը, մելամաղձութիւնը այս հիւանդներուն ընդհանուր վիճակն է, ենթական աւելի կը յիշէ իր կեանքին դժուարին և տխուր օրերը։ Մինչեւ վերջին վայրկեանը դատողութիւնը ուղիղ կը մնայ, ինչպէս նաև պատճառաբանական ոգին։ Ամենադժուարին կացութեան մէջ, կրնայ իր գործերը կարգադրել ամենալաւ և ամենաշահաւոր կերպով, ինչպէս նաև պաշտպանել իր իրաւունքը հիանալի կամեցողութեամբ և տրամաբանութեամբ. իր կամքն ալ որոշ կը մնայ և անփոփոխ, եթէ անշուշտ հիւանդութենէ առաջ ենթակային նկարագիրը նոյնն էր։

Ամէն Թոքախտաւոր հարուստ կամ աղքատ, ճշմարիտ ճանաչողութեամբ հոգին կ'աւանդէ և կը յիշէ հիւանդութեան յառաջխաղացումը վայրկեանէ վայրկեան։ Հաղուագիւտ է տեսնել որ հիւանդը օրըստօրէ տեսակ մը խաբէութեամբ ինքզինքը աւելի լաւ զգայ, որքան որ իր զօրութիւնները սպառին և հիւանդութիւնը յառաջանայ. այս վիճակին աւելի ենթակայ են բժիշկները, դեղագործները, անասնաբոյժները, և այսպէս դանդաղօրէն գերեզմանին փոսին կը մօտենան առանց զգալու և կը մեռնին «ծիծաղը շրթունքին վրայ»։ Սոյն վիճակը հիւանդութեան վերջին օրերուն աւելի կը շեշտուի։

Ահա՛ Թոքախտաւորի մը մտաւորական վիճակին վրայ համառօտ ծանօթագրութիւն մը։ Նոյնքան կարեւոր և օգտակար է նաև անոր հոգեկան վիճակը՝ որուն վրայ պիտի խօսինք ուրիշ անգամ։

Մ. Կ. ՄԱԼԱՔԵԱՆ

ԿԱՆԽԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆՑ ՋՈՒՀԵՐԸ

Զարսանճագ.—Տնտեսական հանգամանք.—Կանխամուսնութիւն եւ իր տխուր հետեւանքներ.—Դարմանը։

Զարսանճագ Մամուրէթ-իւլ-Ազիզի (Խարբերդ) կուսակալութեան ենթակայ գաւառակ մըն է։ Բնակիչները առհասարակ հողագործութեամբ և անասնապահութեամբ կը զբաղին։ Կեդրոնը՝ Բերրի 500 տնուոր աւան մըն է։ Բերրիցի Հայոց մեծամասնութիւնը կը զբաղի առեւտուրով կամ արհեստով, իսկ փոքրամասնութիւնը՝ հողագործութեամբ։ Ամբողջ գաւառակը աղալըք է։ Գեղջուկը պարզ մարաբա մըն է և ոչ այլ ինչ, կ'աշխատի իբր մշակ և հունձքի ժամանակ կը ստանայ իր և իր ընտանեաց բաւելու չափ արմտիք։ Զարսանճագի ժողովուրդը վարժուած է քիչով գոհանալու. մինչեւ վերջին տարիներս Զարսանճագցին չէր գիտեր իր ծննդավայրէն հեռանալ և ուրիշ տեղ բախտ որոնել. հակառակ տնտեսական այս աննպաստ հանգամանքին, այդ խեղճ ու տգէտ ժողովուրդը ապրած է հոն, ուր իր նախորդ սերունդը եւս ապրած է։

Զարսանճագ գինեւէտ ու պտղաւէտ գաւառակ մըն է. ժողովուրդը առ հասարակ խման է. փոքրիկները, դեռ հազիւ կաթէն կտրուած, գինի խմելու կը սկսին. անոնց համար գինի խմելը սովորական բան է. արմտեաց սղութիւն դունուրեք կը պատահի և այս պարագան անշուշտ երկնային շնորհ մըն է, որով ժողովուրդը ի վիճակի կ'ըլլայ անհրաժեշտէն չզրկուելու։ Զարսանճագցիին համար ուրախութիւնը այն ատեն կատարեալ է երբ հացն ու գինին առատ են։

Հարսնիքները սովորաբար տեղի կ'ունենան աշնան։ Ծնողաց մեծագոյն ուրախութիւնն է ժամ առաջ ամուսնացնել իրենց զաւակները. և այս մասին, պէտք է խոստովանիլ որ կը գերազանցեն ուրիշ գաւառացիները։ Կեդրոնին՝ Բերրիի մէջ, Թուէս 10 տարի առաջ, յաճախ ականատես եղած եմ... 12–14 տարեկան աղջիկներու և 14–16 տարեկան մանչերու ամուսնութեան։ Այս տեսակ վաղահաս ամուսնութեանց հետեւանքները աղէտալի ըլլալով հանդերձ, տգէտ ժողովուրդը կը շարունակէ սակայն իր այս յոռի սովորութիւնը։ Մահը այնքան յաճախադէպ է հոն որ մարդ կը սոսկայ։ Միայն Հայերէն (350 տնուոր), օրական 1–4 հոգի կը մեռնին բնական մահուամբ. մեռելաթաղները անգործ չեն մնար։ Միւս կողմէ մխիթարական է ըսել որ ծնունդներու թիւն ալ համեմատական է տեղի ունեցած մահերուն։ Բերրիցի կինը բազմածին է. անոնց մէջ կան այնպիսիներ որ 18-24 զաւակ ծնելու ատակ են (ականջը խօսի ամուլներուն)։ Ընդհանրապէս ծնած 6 զաւակներէն մէկը միայն կ'ապրի, այն ալ հազար դժուարութեամբ կը մեծնայ։ Կայտառ ու առողջ տղաք դունուրեք կը տեսնուին. առ հասարակ գունատ, նիհար ու ջերմոտ են երկու սեռին ալ պատկանող մանուկները։ Դէմքի բնական կարմրութեան վրայ այնքան գաղափար չունէին այդ պզտիկները՝ որ երբ ուրիշ գաւառացի կարմրերես տղայ մը ունեցան վարժարանին մէջ իրենց դասընկեր, իրարու կը փսփսային թէ այդ տղան երեսը կարմիր պոյա քսած է և իրենց այդ կարծիքը հաստատելու համար յաճախ կը հետեւէին այդ տղուն, մինչ անիկա աղբիւրին առջեւ կը լուացուէր. որմէ վերջ, զարմանքով կը դիտէին որ անոր երեսը առաջուընէ աւելի պայծառ կարմրութիւն մը, գեղեցկութիւն մը ստացած է։

Դեռատի ամուսիններ երկար չեն կրնար վայելել ամուսնական կեանքի քաղցրութիւնները։ Ասոնց մէջ եւս մահը յաճախադէպ է, բայց ոչ այնքան, որքան մանուկներու մէջ։ Ամուսինները կարգուելնէն ետք օրէ օր կը տկարանան, կը ծիւրին, կը ծնգին, և հալումաշ կ'ըլլան։ Եւ ի՛նչ կարելի էր սպասել դեռատի, տկարակազմ և տակաւին արբունքի չհասած ամոլներէ։ Հապա անոնցմէ ծնած զաւակները, օ՛հ, մի՛ հարցնէք, սոսկալի կերպով նիհար ու վտիտ արարածներ են անոնք, որոնք ձէթ չունեցող ճրագի պէս կը մարմրին և շատ չանցած կը շիջանին։

Այդ երանելի՛ աւանին մէջ մատով ցոյց կը տրուին 15 17 տարեկան աղջիկները և 18 20 տարեկան մանչերը։ Տունը մնացող աղջիկ բնա՛ւ չկայ։ Կաղը, միականին, խուլը, համրը, ամէնքն ալ իրենց համար մէյմէկ նշանած կը գտնեն։ Սրամիտ օտարական կին մը ինծի կ'ըսէր թէ անոնք կարծես արուն ու էգը միայն կը նային, բարեկամութիւն, գեղեցկութիւն, եւն. քիչ անգամ կը փնտռուին հոն։

Ո՛չ մէկ քաղաքի մէջ տեսած եմ որ նորապսակ ամոլներէն մէկը կամ միւսը այնքան կարճատեւ կեանք մը ունենայ, որքան Բերրիի մէջ։ Անոնց զաւակները իրենց պէս նիհար ու հիւանդոտ կ'ըլլան, ճիշդ այնպէս, ինչպէս կը տեսնուի բուսական աշխարհի մէջ. ճճիկեր, որդնահար ծառէ մը միթէ կարելի՞ է հիւթեղ պտուղներ ակնկալել, մանաւանդ երբ անոր արմատը սնունդ չստանար հողէն։ Անբնական չէ՞ նաև հիւանդոտ, անչափահաս ամոլներէ առողջ ու կայտառ զաւակներ սպասել։

Թէեւ այս իրողութեանց ականատես ըլլալէս ի վեր տասը տարիներ անցած են, սակայն չեմ կարծեր թէ Բերրիցիք մասնաւորապէս և Զարսանճագցիք ընդհանրապէս վերջ տուած ըլլան վաղահաս ամուսնութեանց։ Թերեւս Բերրիի արդի երիտասարդութիւնը որ քիչ թէ շատ ուսում առած է շնորհիւ Միացեալին, մասամբ առաջքը առած ըլլայ այս յոռի սովորութեան։

Ես կը կարծեմ թէ ամէնէն աւելի վիճակին Տեղապահը կամ Առաջնորդը կրնայ վերջ տալ այս յոռի սովորութեան՝ հրամանի չտալով անոնց՝ որ անչափահաս են։ Արդի Տեղապահ Տ. Մակար Ծ. Վարդապետ Տ. Յովհաննէսեանի պէս բանիբուն հոգեւորականէ մը լիայոյս կը սպասենք այսպիսի դարման մը, որով մեծագոյն բարիքն ըրած պիտի ըլլայ իր հօտին։

ՆՈՐԱՅՐ

Քաղաքական Լուրեր

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Միջամտութեան խնդիրը. — Լորտ Սոլզպէրիի յայտարարութիւնը.—Գերմանիոյ կայսեր կարեւոր մէկ յայտարարութիւնը։

Գերմանիոյ դիւանագէտներէն մէկը որ իր անունը ծածուկ կը պահէ, սա նամակը ուղղած է բարիզեան Թերթի մը.

«Տասնըհինգ օրէ ի վեր Վիեննայի մէջ մամուլը կը քննադատէ Գերմանիան ու կայսրը՝ Պ. Քրիւկէրը չընդունելուն համար։ Ուստի կը փութամ պաշտպան փաստաբանի դերը կատարել այդ քննադատութիւններուն դէմ, վասն զի ամէնէն աւելի իրաւունք ունենալ կը կարծեմ իմ երկիրս պաշտպանելու։ Հարաւային Ափրիկէի մէջ պատերազմը սկսելէն ի վեր Գերմանիոյ կայսրը թէ՛ անձամբ և թէ օտար երկիրներու մէջ իր ունեցած ներկայացուցիչներուն միջոցաւ չորս անգամ աշխատեցաւ գիտնալ թէ իր կողմէ ըլլալիք որ և է ձեռնարկ կամ առաջարկութիւն կրնա՞յ վերջ մը տալ Հարաւային Ափրիկէի արիւնալի և անհաւասար պատերազմին։ Ամէն անգամուն բացարձակապէս և անվիճելի կերպով հաստատուեցաւ թէ երկու պատերազմիկ կողմէն մէկը պիտի չընդունի որ և է միջամտութիւն՝ ո՛ր կողմէն և ի՛նչ ձեւով ալ եղած ըլլայ. նաեւ թէ այդ պատերազմիկ կողմին համար պատերազմին միակ վախճանն է՝ իր հակառակորդին երկիրներուն ամբողջովին խլրացումը։ Քանի մը շաբաթ առաջ դիւանագէտ մը խնդիրը նոյն իսկ Լորտ Սոլզպէրիի ներկայացնելով ըսաւ.

―)(63)(―

ԺՈՐԺ ԲՐԱՏԵԼ

ԴԵՂԻՆ ՄԱՐԳՐԻՏ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԼՈՐՏ ՌԻՉՄՈՆՏԻ ՄԻԼԻՈՆՆԵՐԸ

ԺԲ.

—Սիրեցէք զիրար, բայց քիչ մը աճապարեցէք... որովհետեւ կ'երդնում որ իմ վրիժառութիւնս վայրագ պիտի ըլլայ։ Իբր ուղղամիտ Թշնամի վերջին անգամ ըլլալով կը յայտարարեմ ձեզի թէ զգուշացէ՛ք։ Ա՛հ, հաւատացէք որ շատ աւելի արցունք պիտի Թափէք քան որքան համբոյր չպիտի փոխանակէք։

—Կ'արգահատիմ ձեր վրայ, ըսաւ Ռաուլ դէպ ի նորատի աղջիկը յառաջանալով. պիտի կրնամ իմ սիրելիս պաշտպանել։ Այն հաստատ համոզումը ունիմ թէ ձեր սնոտի սպառնալիքներէն պիտի կրնամ պահպանել զինքը։ Ձեր մօրը սիրոյն համար ամէն բան կը ներեմ ձեզ... մինչեւ իսկ այն զարշելի զրպարտութիւնները, զոր ըրիք այս աղջկան վրայ և որ վնաս մը չէ հասցուցած ձեզի։ Բայց Նիամա ալ կը ներէ ձեզ։ Ու երբ քիչ մը յետոյ հանդարտիք, ցաւ պիտի զգաք ձեր մոլորման վայրկեաններուն վրայ և դուք ձեզնէ պիտի ամչնաք հոս տեղի ունեցած տեսարանին համար։ Մնաք բարով, ամօ՛թ ձեզի։

Ստուգիւ Կրաս մեծապէս ամօթապարտ կը զգար ինքզինքը. այդ դեղնամորթին առջեւ պախարակուէ՛լ, ջախջախուէ՛լ, ի՛նչ ստորնութիւն իրեն համար։ Երբ տարփանքէն խելայե՛ղ զինքը մերժող մարդուն առջեւ կը ծնրադրէր աղերսագին, այդ դեղնամորթ աղջիկը հանդիսատես եղած էր այդ ստորնացուցիչ տեսարանին։

Ու Կրաս կը կատղէր խորհելով թէ անիկա կը սիրուէր, մինչ ինք կը մերժուէր նախատինքով։ Ահռելի կերպով կը տանջուէր. արիւնի հեղեղ մը կ'անցնէր աչքերուն առջեւէն։ Ու վայրագ գազանի պէս՝ եռ եռ քաշուելով, սեղմուած ակռաներուն մէջէն կը կրկնէր.

—Արի՛ւն, արի՛ւն, մահացու վրէժ մը պիտի լուծեմ. ձեր աչքերուն արտասուքները չպիտի բաւեն...

Ձիուն վրայ հեծաւ ու սկսաւ արագօրէն վազցնել զայն, անտառին ծառերուն մէջ, խօլ կատաղութեամբ կրկնելով շարունակ.

—Օ՛հ, եթէ կարենայի գլուխս ջախջախել սա ժայռերուն դէմ.— Ի՛նչ երջանկութիւն, ամէն բան վերջացած պիտի ըլլար, ա՛լ չպիտի տառապէի։

Ու երբ Լորտ Ռիչմոնտի ապարանքին սեմէն ներս կը մտնէր, դիւային ծիծաղով մը մռմռեց.

—Պ. տը Պլինեաք ուզեցիք որ այդպէս ըլլայ, աւելի դէշ ձեզի և Լորտ Ռիչմոնտի համար։

ԺԳ.

Նիամա ու Ռաուլ առանց խօսելու իրարու հետ ամարանոց կը դառնային, երբ հեռուէն մարդու ձայներ ու շան հաչիւններ լսեցին։

Միեւնոյն ատեն ջահերու լոյսով մարդիկ կը յառաջանային անտառին մէջ։

Ամարանոցին բնակիչներն էին, որոնք Նիամայի ու Ռաուլի փախուստը նշմարած ըլլալով, զանոնք փնտռելու ելած էին։ Պ. տը Պլինեաք զօրաւոր ձայնով մը պոռաց զիրենք դիմաւորողներուն.

—Հանրի՛, ամէն բան լաւ կ'երթայ։

Քանի մը վայրկեան յետոյ Պ. տ'Ալբէմ անոնց քով հասնելով.

—Ա՛հ, խենթ էք դուք, ըսաւ. ամբողջ տունը տակնուվրա՛յ կ'ընեն, որովհետեւ ձեր խելքին փչեր է գիշերանց պտոյտ մը կատարել անտառներուն մէջ։

Հանրի դողդոջուն ձայնով մը ուղղած էր այս յանդիմանանքը, որովհետեւ շատ վախցած էր թէ անոնք խալառ կորսուած ըլլան։ Պ. տը Պլինեաք քանի մը բառերով իրողութիւնը պատմեց իր բարեկամին և աւելցուց.

—Վաղը կը խօսինք այդ մասին։ Օրիորդ Հօղբօբ այնպիսի խօսքեր ըրաւ, որ բոլորովին նոր և արտակարգ հորիզոններ կը բանան ապագային համար։

Այս խօսակցութեան միջոցին, յանկարծ, սուլումի սուր ձայն մը լսուեցաւ անտառին մէջ. Գրիֆն էր որ Բարիզէ կը դառնար, ուր, ինչպէս յայտնի է, իր տէրը ղրկած էր՝ նամակ մը տանելու համար։

—Միտքէս անցաւ թէ բան մը պատահած է, ըսաւ Գրիֆն, իր տէրոջ միանալով։ Պիտի ըսեմ ձեզ թէ ինչէ՛ն հասկցայ. քիչ մը առաջ ձիաւոր կնոջ մը կողմէ պիտի ջախջախուէի։ Աստուած իմ ի՛նչ արագութեամբ կը վազցնէր իր ձին. լուսնի լոյսով ճանչցայ, ձեր ազգականուհին՝ օրիորդ Հօղբօբն էր։ Անգլուհիները միայն կրնան այդքան սրարշաւ ձի վարել։

—Հաճեցէք լռել, ըսաւ Պ. տը Պլինեաք, տեսնելով որ ծերուկ նաւազին դիտողութիւնները չէին վերջանար։

(Շարունակելի)

«Միլորտ, եթէ որ և է տէրութիւն, Անգլիոյ նկատմամբ բարեկամական զգացումներով միայն տոգորուած և Լա Հէյի Դեսպանախորհուրդին որոշումներէն մղուած, իր բարեկամական աջակցութիւնը նուիրէ Թագուհիին կառավարութեան, այդ կառավարութիւնը թշնամական կամ ոչ-բարեացակամութեան արա՞րք մը պիտի նկատէ զայն։»

Լորտ Սոլզպէրի չտուկուեցաւ և հաստատամտութեամբ մը պատասխանեց.

«Կը կարծէի թէ Թագուհիին կառավարութիւնը, երբ Մաք-Քինլի Նախագահին կողմէ համանման առաջարկութիւն մը եղաւ, պէտք եղած կերպով ցոյց տուած է թէ այդ տեսակ պարագայի մը մէջ ի՛նչ պիտի ըլլայ իր ընթացքը։ Թագուհիին կառավարութիւնը որ և է տէրութեան կողմէ այդ մասին ըլլալիք առաջարկութիւն մը թշնամական կամ ոչ-բարեացակամութեան ապացոյց մը չի կրնար նկատել, եթէ այդ տէրութիւնը Թագուհիին կառավարութեան կողմէ իրեն ըլլալիք բարեկամական՝ սակայն բացարձակ մերժումը այնպէս չնկատէ։»

Դիւանագէտը հարցուց Անգլիոյ նախարարապետին թէ այդ տէրութիւնը եթէ պնդէ ի՛նչ պիտի ըլլայ։ Լորտ Սոլզպէրի պատասխանեց թէ Թագուհիին կառավարութիւնն ալ պիտի պնդէ որ այդ տէրութիւնը չպնդէ։ Ոչ թէ մէկ, այլ տասը անգամ է որ բրիտանական կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ որ և է առաջարկութիւն և խնդիրք պիտի չընդունի։ Եւրոպայի բոլոր դիւանագէտները գիտեն թէ ի՛նչ ընելու է այդ մասին։ Դիւանագիտական բոլոր տեղեկագիրները պատրանքի առիթ չեն տար։ Ճշմարտութիւնը իր մերկութեանը մէջ սա չորս տողերէն կը բաղկանայ.

«Եթէ տէրութիւն մը կամ քանի մը տէրութիւններ, անհատաբար կամ հաւաքաբար, իրենց բարեկամական աջակցութիւնը նուիրեն, Անգլիա բարեկամաբար պիտի մերժէ։ Եթէ այդ տէրութիւնը կամ տէրութիւնները պնդեն և ձայներնին բարձրացնեն, Անգլիա շարժման վիճակի մէջ պիտի դնէ իր նաւատորմը։»

Արդ, Վիլհէլմ կայսրը ատիկա ամէնէն աղէկ գիտէր և խիստ մօտէն տեղեակ էր Թագուհիին կառավարութեան բացարձակ ու անդառնալի մտադրութիւններուն։ Ուստի, ֆոն Պիւլով կոմսը, առաջին անգամ, երբ իմացաւ որ Պ. Քրիւկէր մտադիր է Պէրլին երթալ, կարճ խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ իր վեհապետին հետ։ Ո՛չ վիճաբանութիւն կատարուեցաւ և ոչ ալ քննութիւն։ Նոյն իրիկունը Գերմանիոյ արքունիքէն տիկին մը, որուն Պօէրներուն համար ունեցած համակրութիւնը գաղտնիք մը չէ, մտերմական շրջանակի մէջ Վիլհէլմ կայսեր հետ կը խօսակցէր։ Այդ միջոցին Պ. Քրիւկէրի անունը տրուեցաւ և անոր Պէրլին գալու կարելիութեանը վրայ խօսուեցաւ։ Վիլհէլմ կայսրը իսկոյն իր որոշումը ծանոյց և յարեց.

«Երբ կատղած ձի մը քառասմբակ կ'արշաւէ փողոցէ մը, երեք կարգ անհատներ կան որոնք երեք զանազան ընթացքի կը հետեւին։ Ոմանք ձիուն առջեւ կը նետուին զայն բռնելու համար և անպատճառ ոտնակոխ կ'ըլլան։ Ուրիշներ նստարանի մը վրայ ելլելով թաշկինակնին կը շարժեն, կարծելով որ այդ պարզ ձեւը պիտի կրնայ կասեցնել ձին։ Կարգ մը մարդիկ ալ, զգալով իրենց անկարողութիւնը, աչքերնին անդին դարձնելով կը շարունակեն իրենց ճամբան։ Ուրեմն չեմ կարծեր թէ իրաւունք ունենամ Գերմանիան Անգլիոյ առջեւ նետել, վասն զի գերման տէրութիւնն է որ ոտնակոխ պիտի ըլլայ և ոչ թէ ես։ Եթէ նստարանի մը վրայ ելլեմ մի միայն թաշկինակս շարժելու, այն ատեն ծաղրելի պիտի ըլլամ։ Երկիրս նկատմամբ ունեցած պարտականութիւնս կը պահանջէ որ ճամբաս շարունակեմ։»

Քանի մը օր վերջը Վիլհէլմ կայսեր ձեռքը յնկաւ օտար լրագիր մը ուր ըսուած էր թէ Վիլհէլմ Բ. եթէ բառ մը միայն ըսէ, Անգլիա պատերազմը պիտի կասեցնէ և Պօէրներուն ազատութիւնը պիտի վերադարձնէ։ Կայսրը խնդալով ըսաւ.— «Վիլհէլմ Բ. չէ որ բառ մը պիտի ըսէ, այլ Աստուած, եթէ հաճի մէկ գիշերուան մէջ ընկղմել բրիտանական ամբողջ նաւատորմը։»

Բոլոր այս պարագաներէն սա կը հետեւի թէ Վիլհէլմ կայսրը եթէ Պ. Քրիւկէրը չընդունեց, պատճառը այն է թէ անոր համար բան մը չէր կրնար ընել։ Գալով անոնց որ կ'ըսեն թէ կրնար ընդունիլ առանց անոր հանդէպ յանձնառութիւն մը ստանձնելու, ատոնք չեն հասկնար թէ ատիկա անարգ և նուաստացուցիչ կատակերգութիւն մը պիտի ըլլար։ Այդ ծերունին պաշտօնական արարողութեանց մէջ երեւալու և իր անցած փողոցներուն զարդարանքները դիտելու համար չէ որ Եւրոպա եկաւ։ Պ. Քրիւկէր եկած է աշխատիլ՝ ազատելու համար իր երկիրը։ Եւրոպա երկու բան կը պարտի անոր. կարեկցութիւնը և ճշմարտութիւնը։ Ֆրանսա ցոյց տուաւ անոր՝ Եւրոպայի սրտին ունեցած բոլոր կարեկցութիւնը։ Գերմանիա ճշմարտութիւնը անոր ըսելու ամէնէն դժնդակ պաշտօնը ունէր։ Երբ հիւանդ տղայ մը անյոյս վիճակի մէջ ըլլայ, անհեդ վայրկեան մը կայ, ուր ճշմարտութիւնը պէտք ըսել մօրը։ Երկու հոգի անոր մօրը կը մօտենան. առաջինը կին մըն է՝ մայր, քոյր կամ բարեկամուհի, երկրորդը բժիշկն է։ Շատ անգամ կինը չի կրնար ինքզինքին տէրը ըլլալ և բարեպաշտական սուտ մը կ'ըսէ. անկարելին ընդ նմարել կու տայ, Յոյս կը ներշնչէ, երբ ամէն բան կորսուած է. բայց այդ կնոջմէն ետքը կու գայ բժիշկը որ չի կրնար ճշմարտութեան հետ խրատախոհ ըլլալ։ Բժիշկը երբ կը խօսի, վերջին պատրանքները կը փլչին։ Քրիւկէր նախագահին մօտ Ֆրանսայի անկ էր բարեկամուհիին դերը կատարել։ Ֆրանսա ալ շատ նեղուեցաւ չկրնալով անոր սրտին ազդելիք խօսքեր գտնել, բայց կարելի է բարեպաշտական սուտ մը ըսաւ։ Բժիշկը պարտաւորուեցաւ ճշմարտութիւնը վերահաստատել։ Ֆրանսա իր պարտքը կատարեց և Գերմանիա ալ իրենը։

ՔՐԻՒԿԷՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

Հանդէս Ամսթէրտամի եկեղեցին մէջ.— Ընդունելութիւններ.— Իրաւարարութիւն.— Անգլիական թերթերուն լեզուն.— Ռուսիոյ Ցարը եւ Պ. Քրիւկէր.— Պ. Քրիւկէրի ուղեւորութիւնը եւ Անգլիացիները.— Հրաւէր.— Պ. Քրիւկէրի առողջութիւնը։

Ամսթէրտամ, 21 դեկտ.— Երէկ առտու Նոր եկեղեցիին մէջ հանդէս մը տեղի ունեցաւ որուն ստուար բազմութիւն մը ներկայ գտնուեցաւ։ Բանախօսութիւններ արտասանուեցան ու շարականներ երգուեցան։ Յետոյ Պ. Քրիւկէր Ճարտարարուեստի պալատը գնաց, ուր ընդունուեցաւ Տրանսվալի ազգային երգով, զոր քաղաքին այլեւայլ վարժարաններու պատկանող 3000 աշակերտներու խումբ մը երգեց։ Եկեղեցական, քաղաքապետական, զինուորական, քաղաքային ու համալսարանական բազմաթիւ պատուիրակութիւններ ներկայացան Պ. Քրիւկէրի։ Նախագահը ժամը երեքին Լա Հէյ մեկնեցաւ։ Քաղաքապետութեան ու Ամսթէրտամի ժողովրդեան ըրած համակրական ու ջերմագին ընդունելութեան համար Քրիւկէր նախագահը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց քաղաքապետին։ Ամբոխը խանդավառ ցոյցեր ըրաւ Պ. Քրիւկէրի։ Հեծելազօրքերու հազարապետ Հայեօ որ ֆրանսական դեսպանատան զինուորական կցորդն է, ինչպէս նաեւ ռուսական դեսպանատան զինուորական կցորդը Պ. Քրիւկէրի ներկայացան, անոր Ամսթէրտամ մեկնելէն առաջ։

—Ֆրանֆուրթըր Զայթունկ հետեւեալ հեռագիրը ստացած է Տարմշդատէն.

—«Հէսի մեծ դքսութեան Երեսփ. ժողովին մէջ Բէօքլէր, Լանկստորֆ և ուրիշ քանի մը երեսփոխաններ բանաձեւ մը պէտքը յայտնեցին, խնդրելու համար Հէսի մեծ դքսութեան կառավարութենէն, որպէսզի Դաշնակցային Խորհուրդին մօտ իր լիազօր ներկայացուցիչին պաշտօն յանձնէ, նոյն Խորհուրդին առաջարկելու թէ օտար խնդիրներով զբաղելու պաշտօն ունեցող յանձնաժողովը գումարուի, որպէսզի այս վերջինն ալ իրաւարարական ատեան մը կազմէ փութով, որոշում մը տալու համար Անգլիոյ և պօէրական պետութեանց միջեւ ծագած կռուի մասին։

—Պօէրներու բարեկամ մասնախումբը գումարում մը ունեցաւ Քէօլնի մէջ, բողոքելու համար անգլիական մամուլին՝ ժողովրդեան զգացումներուն մասին ըրած յերիւրանքներուն դէմ, որ Քէօլնի բնակիչներուն խանդավառութիւնը պօէրական դրամին կը վերագրէ։ Մասնախումբին Նախագահ Պ. Լէմմէն, բուռն ծափահարութեանց մէջտեղ ցաւ յայտնեց այդ ստայօդ ու զրպարտիչ յայտարարութիւններուն նկատմամբ։ Աւելցուց թէ Պօէրներու բարեկամ մասնախումբին բոլոր ծախքերը, նոյն իսկ մասնախումբին կողմէ կը հոգացուին, որ ուրախ է իր զգացումները յայտնելուն համար, մինչ քաղաքական իշխանութիւնները այնքան վերապահեալ դիրք մը կը բռնեն։

—Անգլիական հեռագրական գործակալութիւնները դարձեալ նոր խաղ մը կը խաղան, ըսելով թէ Ցարը հեռագիր մը ուղղած է Քրիւկէր նախագահին։ Եւ որովհետեւ այդ հեռագիրը չէ հրատարակուած, կաւելցնեն. «Եթէ այդ հեռագիրը նպաստաւոր ըլլար, Քրիւկէր նախագահը շրջապատողները փութով պիտի հրատարակէին զայն։» Արդ Պ. Քրիւկէրը շրջապատողները հերքեցին այդ լուրը։ Լիվատիայէն ո՛ և է հեռագիր չէ հասած Լա Հէյ, որով մերժուած ըլլայ ունկնդրութեան ընդունիլ Քրիւկէր նախագահը։ Ընդհակառակը, Պ. Քրիւկէր ջերմ հաւաստիքներ ընդունած է Ռուսիոյ կողմէ։

—Պ. Քրիւկէր Եւրոպա կատարած ուղեւորութեան առթիւ, ամէն ոք կը հետաքրքրուէր գիտնալու թէ անգլիական գործակալութիւնները Պ. Քրիւկէրի ուղեւորութեան մասին ի՛նչ լուր պիտի հաղորդեն հարաւային Ափրիկէի թերթերուն։ Ահա՛ բնագիրը այն հեռագրին, զոր Անգլիացիները Բարէյսուոյ գաղթավայրին լրագիրներուն հաղորդած են.—

«Պ. Քրիւկէր շատ յոգնած Մարսիլիայէն մեկնեցաւ՝ Բարիզ երթալու համար։ Ֆրանսական կառավարութիւնը դառնապէս ցաւ կը յայտնէ Պ. Քրիւկէրի գործած լեզուին համար և շատ հաւանական է թէ այս վերջինէն խնդրէ ապագային մէջ քիչ մը չափաւորութիւն դնել իր բանախօսութեանց մէջ։ Լոնտոնի բոլոր լրագիրները կը խոստովանին Ֆրանսական դահլիճին ուղղամտութիւնը Պ. Քրիւկէրի եղած ընդունելութեան մասին։»

Ինչպէս կը տեսնուի այս հեռագրէն, Պ. Քրիւկէրի Ֆրանսայի մէջ եղած խանդավառ ընդունելութեանը որքան խեղաթիւրուած է ու կողմնակալութեամբ գրուած։

—Թրանսվալի ամերիկեան դաշնակցութիւնը, որուն կեդրոնն է Չիքակօյ, հրաւէր մը ուղղած է Քրիւկէր Նախագահին, Մ. Նահանգները հրաւիրելով գալ, ամերիկեան ժողովուրդին առջեւ հանելու համար պօէր հանրապետութեանց դատը։

—Քրիւկէր Նախագահը շրջապատողները կը հերքեն անգլիական գործակալութեան մը հաղորդած այն լուրը թէ Պ. Քրիւկէրի աչքերուն հիւանդութիւնը ծանրացած է։ Հակառակ իր ծեր տարիքին, Պ. Քրիւկէր ուղեւորութեան բոլոր յոգնութիւնները կրած է առանց Փիզիքապէս տկարանալու։ Իր աչքի հիւանդութիւնը դարմանելու համար Ութրէխթ պիտի երթայ, ուր քանի մը օր պիտի մնայ ակնաբոյժ մասնագէտի մը դարմանել տալու համար իր աչքերը։

ԻՏԱԼԻԱ

Գանձային նախարարին հրաժարականը.— Ելմտացոյցի յանձնաժողովին մերժումը.— Դահլիճին մէջ անհամաձայնութիւններ։

Իտալիոյ գանձային նախարար Պ. Ռուպինիի հրաժարման մասին զոր հեռագիրը ծանոյց, Հռոմէն կը գրեն վիեննական լրագիրներուն թէ Պ. Սարաքքոյի նախարարութեան այդ մասնակի տագնապը անակնկալ մը եղած է։ Գանձային նախարար Պ. Ռուպինիի հրաժարելուն պատճառը այն է թէ ելմտացոյցի յանձնաժողովը որուն յանձնած էր իր ելմտական ծրագիրները, մերժած է՝ ազգային պանքային պանքատոմսերու շրջաբերութիւնները աւելցնելու համար ըրած առաջարկութիւնը. Նաեւ Պ. Սարաքքօ ալ չէ ուզած խնդիրը անմիջապէս ներկայացնել Խորհրդարանին։ Կրնար ըլլալ որ Խորհրդարանը ընդունէր Պ. Ռուպինիի ծրագիրը, վասն զի խորհրդարանական շրջանակներուն մէջ կը գովէին գանձային նախարարին ելմտական ծրագիրները։ Հասարակութիւնը և լրագիրներէն ոմանք, սակայն, կը քննադատէին պանքատոմսերու շրջաբերութեան յաւելումը, ըսելով որ արդէն այդ շրջաբերութիւնը վերջին սահմանները անցած է։ Կ'ըսէին նաեւ թէ նոյն իսկ Պ. Ռուպինիի առաջարկած նախազգուշական միջոցներով այդ յաւելումը անխոհեմութիւն մը պիտի ըլլար։ Ատոնցմէ զատ ուրիշ պատճառներ ալ կան Պ. Ռուպինիի հրաժարելուն համար։ Պ. Սարաքքոյի դահլիճին կազմութեան առաջին օրէն կարգ մը անհամաձայնութիւններ կային ելմտական նախարար Պ. Շիմբրիի և գանձային նախարար Պ. Ռուպինիի միջեւ. նաեւ պատերազմական ու ծովային նախարարներուն հետ ալ անհամաձայնութիւն կար, վասն զի Պ. Ռուպինի հակառակած էր բանակին ու նաւատորմին վարկերու յաւելման առաջարկութեանը։ Բոլոր այս պատճառներով բաւական կը բացատրուի գանձային նախարարին հրաժարիլը, բայց ընդհանուր զարմացում մը կայ թէ Պ. Սարաքքօ ի՛նչպէս կը բաժնուէր իր պաշտօնակիցէն՝ գանձային նախարարէն։ Ըսողներ կան թէ նախարարապետին այնչափ տհաճութիւն չէ պատճառեր Պ. Ռուպինիի քաշուիլը, վասն զի կ'ըսուի թէ Պ. Սարաքքօ արդէն համաձայներ է Պ. Սոննինոյի հետ, որուն պիտի յանձնուի գանձային նախարարութիւնը։ Պ. Սոննինօ վերջերս միշտ նախարարութեան կողմը բռնեց և քանի անգամներ դահլիճը ազատեց չփոթ կացութենէ մը. Հետեւաբար հաւանական է որ Պ. Սարաքքօ իր դիրքը զօրացնել ուզէ գանձային նախարարութեան պաշտօնը յանձնելով Պ. Սոննինոյի։ Հռոմի քաղաքական շրջանակներուն մէջ արդէն կը խօսուէր նախարարական այդ փոփոխութեան վրայ, և քիչ ատենէն յայտնի պիտի ըլլայ թէ Պ. Ռուպինիի քաշուիլը ի՛նչ ազդեցութիւն ունեցած է Իտալիոյ քաղաքական կացութեանը վրայ։

—Հռոմէն շաբաթ օրուան թուականով ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ուրիշ միջադէպ մը ծագեր է ելմտացոյցի յանձնաժողովին այն յայտարարութեան վրայ թէ ելմտական նախարար Պ. Շիմբրիի ելմտական ծրագիրները՝ քանի մը տուրքեր թեթեւցնելու մասին՝ անբաւական են և չեն համապատասխաներ երկրին ակնկալութեանը։ Յանձնաժողովին երկու անդամները բանաձեւ մը առաջարկեր են թէ ելմտական նախարարին ծրագիրները հարուստ և միջին դասակարգին տուրքերը միայն կը թեթեւցնեն։ Այդ բանաձեւը կ'առաջարկէ նաեւ որ տուրքերու բարենորոգումը սկսի՝ նախ վերջնելով ցորենի ալիւրի և սպառման ուրիշ տուրքերը, վասն զի ատոնք ամէնէն աւելի աղքատ դասակարգին վրայ կը ծանրանան և այդ կերպով պատճառ կ'ըլլան երկրին անդորրութեան խանգարումին։ Յանձնաժողովին մեծամասնութիւնը տրամադիր կ'երեւայ ընդունիլ այդ բանաձեւը, ինչ որ գանձային նախարարին հրաժարելէն ետքը աւելի անորոշ հանգամանք մը պիտի տայ կացութեան։

ՓԻԼԻՓՓԵԱՆՆԵՐԸ

Ամերիկեան մասնակի յաջողութիւն մը.— Ընդհանուր կացութիւնը.— Նոր տնօրինութիւններ։

Փիլիփփեանց մէջ ամերիկեան նաւային զօրութեան հրամանատար Ռէմի ծովակալը կը հեռագրէ թէ քանի նաւակներ որոնք ամերիկեան թնդանօթակիրով մը Լիմպանէս ցամաք ելած էին, Քավիթէի նահանգին մէջ, յանկարծակի յարձակեր են ութսուն ապստամբներու վրայ։ Բուռն հրացանաձգութիւն մը կատարուելով բնիկներէն տասներեք հոգի սպանուեր են։ Ամերիկացիները մէկ վիրաւոր ունեցեր և մեծաքանակ պաշար փճացուցեր են։ Այս փոքր յաջողութիւնը կ'երեւայ թէ բնաւ չի բարուոքեր Փիլիփփեանց մէջ ամերիկացիներուն ընդհանրապէս աննպաստ կացութիւնը, վասն զի Մանիլայէն հետեւեալը կը հեռագրեն Լաֆֆան գործակալութեան.

«Ժողովուրդը մեծ մտահոգութեան մէջ է՝ կամաւորներուն մօտերս Ամերիկա դառնալուն համար։ Կը վախցուի թէ պահակազօրքերուն թիւը որ արդէն անբաւական է, եթէ աւելի պակսի և կամ այդ պահակազօրքերը եթէ բոլորովին ետ առնուին, ճշմարիտ անձնասպանութիւն մը պիտի ըլլայ։ Խաղաղասէր բնակիչները Թակալներու աշարիլու վրէժխնդրութեանը պիտի ենթարկուին։ Մաք Արթըր զօրավարը կը վստահեցնէ թէ նորէն զինուորներ պիտի ղրկուին կամաւորներու գրաւած տեղերը՝ որոնք բոլորովին պիտի պաշտպանուին. բայց ամէն ոք գիտէ թէ ատիկա անկարելի է, ուրիշ բան է եթէ զինուորներուն թիւին վրայ մեծ յաւելում մը ըլլայ։ Ամերիկեան բնակիչները անձկութեամբ այդ յաւելումին կը սպասեն, վասն զի համոզուած են որ առանց ատոր կարելի չէ Փիլիփփեանց մէջ բնակիլ։ Լրագիրները կը հրատարակեն Մաք Արթըր զօրավարին մէկ յայտարարութիւնը թէ ասկէ վերջը պատերազմի օրէնքները խստութեամբ պիտի գործադրուին. ուստի ապստամբները պէտք է ետ կենան անկանոն պատերազմէն։ Պաշտպանողական լրագիրները կը հաւանին այդ յայտարարութեան։»

ՎԻԼՀԷԼՄԻՆԱ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

Թագուհիին նշանածը.— Հարսանիքը.— Արարողութիւններ.— Օրինագիծեր։

Վիլհէլմինա Թագուհիին նշանածը՝ Մէքլէնպուրկի Հէնրի դուքսը այս միջոցիս Լա Հէյ կը գտնուի։ Մեծ ընդունելութիւններ կատարուեցան արքունիքին մէջ։ Թագուհին, մայր Թագուհին եւ դուքսը ընդունեցին պաշտօնական անձնաւորութեանց, դիւանագէտներու եւ Խորհրդարանի անդամներու շնորհաւորութիւնները։ Կ'ըսուի թէ արքայական հարսանիքը, որ յունուարին պիտի կատարուէր, փետրուարին տեղի պիտի ունենայ Լա Հէյի մէջ։ Քաղաքային ամուսնութիւնը Նորտայնտի պալատին մէջ պիտի կատարուի վեց վկաներու ներկայութեանը։ Մարդահամարի պաշտօնեայի դերը պիտի կատարէ Հոլանտայի դատական նախարար Պ. Բորթ վան տէր Լինտէն։ Կրօնական արարողութիւնը տեղի պիտի ունենայ Լա Հէյի մայր եկեղեցին մէջ։ Արքունեաց երէց վան տէր Ֆլիէր պիտի կատարէ պսակի արարողութիւնը։ Հարսանիքին ներկայ պիտի գտնուին Վիւրթէմպէրկի Թագաւորը ու Թագուհին, Ռուսիոյ Վլատիմիր մեծ դուքսը, Օլտէնպուրկի մեծ դուքսը, Էմմա մայր Թագուհիին քոյրերը՝ Վալտէք-Բիրմոնի իշխանուհիները եայլն։ Հոլանտայի Խորհրդարանին ներկայացուած են Վիլհէլմինա Թագուհիին ամուսնութեանը վերաբերեալ չորս օրինագիծեր։ Խորհրդարանը յունուարի առաջին օրերուն պիտի գումարուի՝ այդ օրինագիծերուն վրայ վիճաբանելու և զանոնք քուէարկելու համար։ Օրինագիծերը կը վերաբերին ամուսնութեան ձեւակերպութեանց, ամուսնացողներուն իրաւունքներուն, դուքսին՝ հոլանտական ազգայնութիւնը ընդունելուն. Նաեւ իբրեւ ամուսին դուքսին կացութեանը որ այրիութեան պարագային մէջ տարեկան 150,000 ֆիորին պիտի ստանայ։ Հէնրի դուքսը ամէն օր բաց կառքով պտոյտներ կը կատարէ իր շնորհալի խօսեցեալին հետ. Նաեւ հոլանտերէն կը սորվի Քրէմէր ուսուցիչէն։

1901

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

1901ի Ընդարձակ Օրացոյցին գտած ընդունելութենէն քաջալերուած Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնս ամէն ջանք ըրած է այս տարի գրեթէ բոլորովին նոր պարունակութեամբ և խնամուած տպագրութեամբ հրատարակելու համար Ընդարձակ Օրացոյցը։

ՏՈՄԱՐԻ բաժնին մէջ, օրացոյցի սովորական մասերէն զատ, այս տարի դըրուած է նաեւ յատուկ հատուած մը, ուր նշանակուած են Սրբոց և Սրբուհեաց տօնախմբութեանց օրերը, այբուբենի կարգաւ։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՏԵԼԻՔՆԵՐՈՒ բաժնին գլխաւոր նորութիւնն է ուսումնասիրութիւն մը Կ. Պոլսոյ Հայոց եւ իրենց Պատրիարքներուն վրայ։ Անկէ զատ կան մասնաւոր հատուածներ Արեգակնային դրութեան և նոր գիւտերու վրայ, պատկերազարդ։ Գործի մարդոց մասը կը պարունակէ նոր տեղեկութիւններ տասնորդի տուրքին, դրոշմատուրքերուն, հեռագրին, թղթատարութեան, զանազան տէրութեանց չափերուն և կշիռներուն վրայ են։ Ընտանիքին յատկացած մասն ալ բոլորովին նոր է։ Թուականներու հատուածը այս տարի շատ ճոխացած է և անոր կցուած է այբուբենական ցանկ մըն ալ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԵԱՆՑ բաժինը կը պարունակէ, անցեալ տարուան նիւթերէն զատ, կարգ մը նոր տեղեկութիւններ, ազգային զանազան հաստատութեանց վրայ, Էջմիածնայ կաթողիկոսներու յաջորդութիւնը նոր ձեւով ու մանրամասնութիւններով նշանակուած է այս տարի։

Ընդարձակ օրացոյցը կը պարունակէ 50ի չափ պատկերներ, որոնցմէ 22ը զինքօկրաֆիով պատրաստուած և միւսները փորագրուած են յատկապէս ընդարձակ օրացոյցին համար։

Հոգաբարձութիւնս կը յուսայ թէ ինչպէս անցեալ տարի ըրած է նոյնպէս այս տարի բարեսէր հասարակութիւնը, որուն արդիւնքը յատկացած է 1000է աւելի կարօտեալներու։

Գինն է 10 ղրուշ

Մեծաքանակ գնողներուն զեղչ,

Ներքին Լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Երրորդ կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Դամասկոսի, Սուրիական Տրիպոլսոյ և Թիբէի Նագիպ-իւլ-էշրաֆի տեղակալներուն՝ Սէյիտ Էպուսսուտ, Սէյիտ Ապտիւլ Ֆէթթահ և Սէյիտ Մէհմէտ Բահայի էֆէնտիներուն։ Զորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ փաստաբան Գույումճեան Ռուբէն էֆ.ի։

ՌԱՄԱԶԱՆԻ առթիւ Վեհ. Սուլթանին ներկայութեանը կատարուած կրօնական ընթերցումները երէկ սկսան։

—Կ. Պոլսոյ մեծ մզկիթներուն մէջ երեսուն երեք քարոզիչներ կան։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ատոնցմէ զատ երկուքական քարոզիչներ ալ կարգուին Ռամազանի առթիւ և իւրաքանչիւրին հինգ հարիւր ղրուշ պարգեւ տրուի։

ՍԱԼԱՀԷՏՏԻՆԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԸ.— Պէյրութի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը, Մոլթքէ մարտանաւին հրամանատարը և քանի չափ նաւային սպաներ՝ ամէնքն ալ պաշտօնական համազգեստով՝ անցեալները Դամասկոս ժամանեցին՝ Գերմանիոյ կայսեր կողմէ նուիրուած պսակը Սալահէտտինի գերեզմանին վրայ դնելու համար։ Գերմանացիները Դամասկոսի կայարանին մէջ ընդունուեցան Սուրիոյ կուսակալ Նազըմ փաշայի, Ե. զօրաբանակի հրամանատարի փոխանորդին և զինուորական ու քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնատարներու կողմէ։ Կառախումբը երբ ժամանեց, զինուորները բարեւ կեցան և նուագածուները նուագեցին Համիտիէ քայլերգը ու Գերմանիոյ ազգային երգը։ Գերման պատուիրակութիւնը Վիքթորիա օթէլը առաջնորդուեցաւ և հետեւեալ օրը պաշտօնական համազգեստով ներկայացաւ Սուրիոյ կուսակալին. յետոյ Սալահէտտինի դամբարանը գնաց և գերեզմանին վրայ դրաւ Վիլհէլմ կայսեր կողմէ նուիրուած պսակը։ Պէյրութի գերմանական ընդհանուր հիւպատոսը խօսք առնելով յիշեց Վեհ. Սուլթանին և Վիլհէլմ կայսեր միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութիւնները. ըսաւ թէ Վիլհէլմ Բ. շատ գոհ մնացած էր ուղեւորութեանը միջոցին իրեն եղած ընդունելութեանց համար. բացատրեց թէ Գերմանիոյ կայսրը՝ Սալահէտտինի գերեզմանին համար պսակ մը ղրկելով ո՛ր աստիճան յարգանք մը ընել կ'ուզէր։ Հիւպատոսը խօսքը աւարտեց բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։ Կուսակալ Նազըմ փաշա ալ փոխադարձաբար պատասխանեց։ Հետեւեալ օրը կառավարական պաշտօնարանին մէջ կուսակալին կողմէ երեսունը հինգ հոգինոց սեղան մը տրուեցաւ ի պատիւ գերման պատուիրակութեան։ Հացկերոյթին ատեն ստացուեցաւ կայս. պալատան առաջին քարտուղարին մէկ հեռագիրը՝ ծանուցանող թէ Վեհ. Սուլթանը պատուանշաններ և չքադրամներ շնորհած է գերման պատուիրակութեան։ Թէ՛ ընդհանուր հիւպատոսը և թէ նաւային սպաները անմիջապէս ոտքի ելան և կայս. այդ շնորհին համար երախտագիտութիւն յայտնելով բարեմաղթութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։ Հացկերոյթին ատեն բանախօսութիւններ արտասանուեցան՝ երկու տէրութեանց միջեւ տիրող բարեկամական յարաբերութիւններուն համար։ Ընդհանուր հիւպատոսը և գերման սպաները հետեւեալ օրը Պալպէք գացին աւերակները այցելելու և անկէ Պէյրութ ուղեւորեցան։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆԸ.— Աւստրիոյ, Անգլիոյ և Իտալիոյ դեսպանատուններուն մէջ Ծննդեան տօնին առթիւ սեղաններ տրուեցան։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ.— Առջի օրը, ծովային նախարար Հասան փաշա եւ Քրամփ նաւագործարանին ներկայացուցիչ Ուիլլեմս զօրավարը ստորագրեցին՝ Ամերիկայէն գնուելիք յածաւորակին պայմանադրութիւնը։

ՅՈՒՆԱՑ Ս. Պատրիարքը, առջի օրը, այցելութիւն տուաւ Սերպիոյ դեսպան Սավա Կրուիչ զօրավարին։

ՇԱՔԱՐԻ ԵՂԷԳ.— Գերմանիոյ մէջ սէնտիքա մը կազմուեցաւ՝ Ատանայի նահանգին մէջ շաքարի եղէգ մշակելու եւ գործարաններ հաստատելու համար։ Այդ սէնտիքային կը մասնակցին Բոզէնի գործարանէն Պ. Բֆէֆֆէր, Պէրլինէն՝ Պ. Բէցոլտ և Բրոֆէսէօր Հէրցֆէլտ. այս վերջինը՝ իբրեւ մասնագէտ։ Պէրլինի Տիսքոնթօկէզէլշաֆթ պանքան դրամապէս պիտի աջակցի այդ ձեռնարկութեան։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.— Բարի Պուրս կ'ըսէ թէ Պ. Քօնսթան և Պ. Տէլքասէի կողմէ Օսմ. Պանքային ու Վիթալի խումբին մօտ եղած ազդու դիմումներու հետեւանքով, Բարիզի մէջ կարգադրութիւն մը եղած է Պէյրութ-Դամասկոս-Հօրանի երկաթուղիին շինութիւնը շարունակելու անհրաժեշտ դրամագլուխին համար։ Օսմ. Պանքայէն ու Վիթալի խումբէն զատ, պիտի մասնակցին նաեւ Քոնթուար Նասիոնալ տ'Էսքոնթը և Սոսիէթէ Ժէնէռալը։ Այս վերջին խումբը ամբողջ դրամագլուխը՝ 25 միլիոն փր. պիտի չտայ, այլ 7-10 միլիոն փր.ի չափ. մնացած մասը ձեռք պիտի բերուի պարտաթուղթեր հրապարակ հանելով, երբ նոր գիծին մէկ երրորդ մասին շինութիւնը աւարտած ըլլայ։

—Պէյրութ-Դամասկոսի երկաթուղիի Ընկերութեան ընդհանուր ժողովը որ դեկտ. 14ին գումարուելու հրաւիրուած էր՝ քոնքորտադոյի ծրագրին վրայ որոշում մը տալու համար, տեղի չունեցաւ, վասն զի օրինական թիւ չկար։ Կը ծանուցուի թէ քոնքորտային հիմերը թէեւ սկզբունքով որոշուած են, սակայն այն զանազան հաստատութիւնները որոնք իրենց աջակցութիւնը պիտի տան, տակաւին համաձայնած չեն։ Այդ պատճառով ընդհանուր ժողովին գումարումը հաւանօրէն յունուարի վերջերը պիտի կրնայ կատարուիլ։

ՏՈՔԹ. ՌՈՒՏԵՐ որ Հայտար Փաշայի բժշկական վարժարանին նորակառոյց շէնքին վար իյնալէն ի վեր Կիւլխանէի հիւանդանոցը կը դարմանուէր, առջի օրը իր բնակարանը՝ Բերա փոխադրուեցաւ, մասնաւորաբար Եւրոպայէն բերուած գահաւորակով մը։

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Մոնիդէօ կ'իմանայ թէ Պէյրութի կարեւոր վաճառատուներէն մէկը սնանկացեր է։

ՃԻՏՏԷԷՆ կը հեռագրեն թէ ինը հազար ուխտաւորներ հասեր են հոն։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ հրապարակներու վրայ խաչուէի գինը մէկ փր. բարձրացաւ։

—Ռուսական հրապարակներու վրայ սուսամը կը փնտռուի։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՃԱՐՏԱՐԱՐՈՒԵՍՏ.— Մոնիդէօ հրաւէր կը կարդայ Ֆրանսայի ճարտարարուեստին որ ետ չկենայ Թուրքիոյ մէջ մեծամեծ ձեռնարկներէ, վասն զի քարափի և երկաթուղիներու շինութենէն ի վեր ֆրանսական ճարտարարուեստը քանի մը տարիէ ի վեր հեռու կը կենայ կարեւոր գործեր ստանձնելէ Թուրքիոյ մէջ, որ, կը յարէ Մոնիդէօ, Վեհ. Սուլթանին փառաւոր հովանաւորութեան տակ հսկայաքայլ կը քալէ յառաջդիմութեան ճամբուն մէջ։

ՏՈՔԹ. ՍԱՔԵԼԼԱՐԻՈՆ Կիւմիւլճինէի (Սէլանիկ) վիրաւորողները ձերբակալուած են։ Տոքթորը վտանգէ զերծ վիճակի մէջ կը գտնուի։

—Հելլէն կառավարութիւնը Ս. Փրկիչի պատուանշանը տուաւ Սէլանիկի իր հիւպատոսին՝ Պ. Էվճէնիատիսի՝ այդ գործին մէջ ունեցած գովելի ընթացքին համար։

ԳԱՇԻՐԻԻ մէջ մեռած Պ. Աքիլօրոյօ, ինչպէս ծանուցինք, 8000 ոսկի կտակած էր նոյն քաղաքին մէջ հիւանդանոց մը կառուցանելու համար։ Այդ գումարը, նախապէս նոյն անձին կողմէ նուիրուած 6000 ոսկիով հասած է 14,000 ոսկի, սակայն բաւական չի նկատուիր հիւանդանոցին հաստատութեանը։ Կ'ըսուի թէ Գաշիրէ բնակող հարուստ Հելլենացի մը 6000 ոսկի պիտի նուիրէ մինչեւ նոյն նպատակի։

ՍՈՖԻԱՅԻ ՄԷՋ ՀՐԴԵՀ.— Կիրակի գիշեր Պուլկարիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ հրդեհ ծագեցաւ։ Վերի յարկը ամբողջ, պաշտօնաթուղթերը և մատենադարանին մէկ մասը այրեցան։ Կրակը պաշտօնաթուղթերու դիւանէն սկսած և բաւական ատեն ետքը իմացուած էր։ Սոպրանիէի սպասաւորներէն մէկը երբ տեսաւ ու իմաց տուաւ, բոցերը արդէն առաստաղին հասած էին։ Այդ միջոցին պահապան զինուորներուն սպաները որոնք զինուորական ակումբին մէջ տրուած պարահանդէսի մը ներկայ կը գտնուէին, անմիջապէս հրդեհին վայրը փութացին։ Ջրհանկիրները երբ հասան, երդիքը կ'այրէր։ Ութ ժամ վերջը կարելի եղաւ կրակը մարել։ Պաշտօնարանին կարասիները ու թուղթերը որոնք փողոց նետուած էին Սոպրանիէի ժողովարանը տարուեցան։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Թոնչէվ անմիջապէս հեռագիր ուղղելով Էօքսինոկրատ, իմաց տուաւ իշխանին։ Հրդեհին պատճառը երեւան հանելու համար քննիչ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ։ Կը կարծուի թէ կրակը առաջ եկած է կրակարանի մը չափազանց տաքնալէն։ Շէնքը կը պատկանի Պուլկարիոյ գրական Ընկերակցութեան։ Բոլոր պաշտօնաթուղթերը 1890էն 1892 և 1878-1880ի դէպքերուն վերաբերեալ թուղթերը, ինչպէս նաեւ ֆրանսական մատենադարանը այրեցան։ Պուլկարական մատենադարանը և 1893-1900 թուականի բոլոր պաշտօնաթուղթերը ազատեցան։ Շէնքին վնասն է 25-30,000 փր. զոր Պուլկարիա Ընկերութիւնը ապահովագրած է։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը առժամաբար հաստատուեցաւ Սոպրանիէի յանձնաժողովներու սրահին մէջ։

ԱԼԻ ՇԱՄԻԼ ՊԷՅ.— Սէլիմիէի զօրանոցին հրամանատարի տեղակալ և վախճանեալ Պէտրիսան փաշայի որդի գնդապետ Ալի Շամիլ պէյ միրլիվայութեան աստիճանին բարձրացաւ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆԷՆ կը հեռագրեն թէ Կ. Պոլսոյ ամերիկեան ընդհանուր հիւպատոսը Սոֆիայի համար ալ նոյն պաշտօնը պիտի վարէ, վասն զի Մ. Նահանգներուն համար յարաճուն կարեւորութիւն մը կայ Սոֆիայի մէջ ներկայացուցիչ մը ունենալու։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Հնդկաստանէն եկող ուխտաւորները քարանթինայի պիտի ենթարկուին Քամարանի մաքրանոցին մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱՅԱՆ.— Հալէպի նահանգին Պապ, Րումգալէ ու Սէյհուն գաւառակներու կեդրոններուն մէջ հեռագրական կայաններ պիտի հաստատուին որոնց շինութիւնը կարեւոր դատուած է զինուորական տեսակէտով։

ՏԱՐԱՓՈՒԽԻԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Թաղապետական Ա. շրջանակին մէջ տասնհինգ օրէ ի վեր կարմրախտէ՝ ութ, հարսանիքէ՝ ինը և կեղծմաշկէ մէկ դէպք պատահած ըլլալով, այդ տեղի վարժարաններուն շատերը ապաճխուեցաւ, վասն զի վարակեալներէն շատերը դպրոցականներ են: Գումգաբուի մէջ ալ նոյն վիճակը տիրելուն համար Հավուզլը Բիլիսէի յունական վարժարանը տասերկու օրուան համար փակուեցաւ:

—Զինուորական վարժարաններու վերատեսչութիւնը տեղեկագրեց Բ. Դրան թէ բժիշկները եթէ տարափոխիկ հիւանդութեանց դէպքեր տեսնեն, պարտաւորուած են իմաց տալ թաղապետութեանց և թէ անսաստող բժիշկները օրէնքին տրամադրութեանը պիտի ենթարկուին:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ.— Ծովային Նախարար Հասան փաշա, հեռագիր մը ուղղելով Գերմանիոյ ծովային Նախարարին, օսմ. նաւատորմին անունով ցաւակցութիւն յայտնեց Կնայզենաու մարտանաւին ընկղմելուն առթիւ: Գերմանիոյ ծովային Նախարարն ալ Գերմանիոյ նաւատորմին անունով շնորհակալութիւն յայտնեց՝ այդ ցաւակցութիւնը նոր ապացոյց մը համարելով երկու տէրութեանց միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց:

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսուչ Նազիֆ փաշա վաւերացուց մաքսային Խորհուրդին որոշումը, որով Սէլանիկի Ներքին ապրանքներու մաքսատան մէջ արմիկներու տուրքէն կատարուած զեղծումներու գումարը պիտի պահանջուի տասնըութ պաշտօնեաներէն, որոնց դէմ դատ պիտի բացուի:

ՈՍԿԻԻ ՀԱՆՔ.— Սուրիոյ նահանգին Հաւրանա գաւառակին մէջ ոսկիի նման հանք մը գտնուելով, նմոյշը կուսակալին ղրկուեր է տարրալուծուելու համար:

ԻԶՄԻՐԻ աւստրիական Նամակատան համար ծանուցեցաւ թէ Թրանսիթի ճամբով ուրիշ տեղեր ղրկուած թղթատարական ծրարներուն իրենց հասցէին ժամանած ըլլալու մասին տեղեկութիւն չի տար տեղւոյն մաքսատան: Արդ, Իզմիրի մաքսատունը ծանուցեր է նոյն Նամակատան թէ այդ տեսակ ծրարները պէտք է անպատճառ մաքսատան յանձնուին՝ առանց արտէ վճարելու: Նամակատան տնօրէնը խոստացեր է զանոնք ուղղակի մաքսատան յանձնել:

ՉԷԹԻՆՆԷԼԷՆ երկաթուղիի երկու գիծեր պիտի շինուին՝ մէկը դէպի օսմ. սահմանագլուխը և միւսն ալ դէպի աւստրիական սահմանագլուխը:

ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ անգլիական նաւատորմը Սըր Ճօն Ֆիշէր ծովակալին հրամանատարութեամբ՝ յունուարի վերջերը նորէն Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի հասնի: Հիմա նոյն նաւահանգիստը գտնուող անգլիական մարտանաւերը քանի մը օրէն պիտի մեկնին:

ԱՄԱՍԻՈՅ և Մարզուանի մէջ և շրջակաները բերքերու վրայ տեսնուած հիւանդութիւնը դարմանելու համար 8300 ղրուշի ծախք մը սահմանուած է:

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ պայմանագրութեանց բանակցութիւններուն հելլէն պատուիրակ Գ. Կրիբարիս երէկ Պիրէոն ուղեւորեցաւ:

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.— Երէկ Վառնայէն 17 Բուլկէրցի իսլամ գաղթականներ Կ. Պոլիս ժամանեցին և Սէլանիկէն ալ Պոսնացի 310 իսլամ գաղթականներ:

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Քանտա շոգենաւը որ 800 ռուս զինուորներով Մայրագոյն Արեւելքէն կու գար, երէկ Վոսփորէն անցնելով Օտեսա գնաց:

«ԱՍԱՐԸ ԹԷՎՖԻԳ» զրահաւորին Քիլի մէջ վերանորոգութեան պայմանագրութիւնը կնքուած ըլլալով, շինութիւնները քանի մը օրէն պիտի սկսին:

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ բժշկական վարժարան մը հաստատելու համար տոքթ. Խայրէտտին փաշայի կողմէ ծրագիր մը մատուցուած է ձեռնհաս պաշտօնարանին: Այդ վարժարանին շրջանաւարտները Սուրիոյ և Հիճազի կողմերը պիտի պաշտօնավարեն՝ տեղւոյն կլիմային վարժուած ըլլալով:

ԴԱՏԱԿԱՆ նախարարութիւնը ծանոյց Ներքին գործոց Նախարարութեան թէ բողոքական հասարակութեան ազգային փոխանորդին պաշտօնական կնիքը որ տէրութեան գործերուն և պաշտօնարաններուն մէջ կ'ընդունուի, անցագիրներուն և մարդահամարի բոլոր գործողութիւններուն համար ալ պիտի ընդունուի:

ՊԵՐԼԻՆԻ օսմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշա Վիսպատէն գացեր է:

ՆՈՐ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը ծանոյց ամէն կողմ թէ ելմտական յառաջիկայ տարուան համար դրոշմաթուղթերու գոյները սապէս փոխուած են.—Երկու փարանոցը՝ կիսամոխրի գոյն, տասը փարանոց ու երկու ղրուշնոց ամէն տեսակ՝ կարմիր, քսան փարանոց և 2, 3, 4, 5, 7ուկէս ու 10 ղրուշնոց ամէն տեսակ դրոշմաթուղթեր կանաչ, 1, 12ուկէս, 15, 17ուկէս, 22ուկէս, 25, 27ուկէս, 30, 32ուկէս, 35, 37ուկէս, 40, 42ուկէս, 45, 47ուկէս ու 50 ղրուշնոց ամէն տեսակ դրոշմաթուղթեր՝ մանիշակագոյն, 55, 60, 65, 70, 75, 80, 85, 90, 95 ու 100 ղրուշնոց ամէն տեսակ 10 ղրուշնոց մաքթու դրոշմաթուղթեր՝ դեղին և 150, 200, 250, 300, 350, 400, 450 ու 500 ղրուշնոցները՝ լեղակի գոյն: Հին դրոշմաթուղթերը պիտի փոխանակուին նորերուն հետ:

ՀԱԼԷՊԻ կուսակալը որ քննական պտոյտի ելած է, անցեալ հինգշաբթի Քիլիսէն Անտիոք հասեր է:

ԱՄՍԱԹՈՇԱԿ.—Ատանայի վերաքննիչ ատեանին պատժական ճիւղին նախորդ Նախագահ Էշրէֆ էֆ.ի ամսական 1500 ղրուշ յատկացուեցաւ իբրեւ անպաշտօն վիճակի թոշակ:

ԱՍՈՐԻՆԵՐՈՒ Պատրիարք Տ. Աբտուլմէսիհ երէկ Կ. Պոլիս ժամանեց Մէսաժըրի շոգենաւով:

ԱՆԱՍՆՈՑ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ.— Մարաշի, Զէյթունի ու Էնտերինի գաւառակներուն և Կէօքսուն գիւղախումբին մէկ քանի գիւղերուն մէջ անասնոց հիւանդութիւն երեւան ելած ըլլալով, հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուեր են:

ՍԵՏԸՆԻՆ կը գրեն թէ անցեալները Մուրատլըի եկեղեցին գողեր մտնելով բոլոր սպասները, անօթները և եկեղեցական զգեստները գողցեր են:

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցնէ: Առանց լաւ ակռաներու, բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չի կայ սնընդառութիւն, առանց սնընդառութեան չի կայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը:— Ուստի խորհուրդ կու տանք ատամնացաւէ տառապողներուն դիմել Տքթ. Պաշի, միակ ատամնաբոյժը որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել երբեմն և անարմատ ակռաները արհեստական ամենագեղեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու, եայլն, որոնք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կ'ապահովեն:

Ամէնէն փափուկ, ամէնէն ջղային անձերը նոյն կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պաշի լիովին գոհ մնալու համար: Արդէն իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետքը միայն ստակը պիտի վճարէ:

Ամէն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը. Ե.) մինչեւ իրիկուն 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը:

SANTAL MIDY

Ամէն տարի, Միզօրի ռաճային անտառներուն մէջ սանտալին ամէնէն լաւ մասերը կը գնուին Սանդալ Միտիի քաբսիւլներուն պատրաստութեան համար, հետեւաբար զարմանալի չէ որ անոր կեղծերը չկարենան Սանդալ Միտիի նման ազդեցիկ ու զօրաւոր ըլլալ:

Ազգային Լուրեր

Մինչեւ ցարդ ցոյց տրուած եռանդէն դատելով, Պատրիարքարանի պաշտօնէութեան համար հանգստեան թոշակի սնտուկ մը հաստատելու ծրագիրը՝ ուսուցիչներու համար հանգստեան սնտուկ մը հաստատելու գաղափարին տըխուր բաղդին չպիտի վիճակուի: Պատրիարքարանի գլխաւոր պաշտօնեաները երէկ դարձեալ հաւաքուեցան վարչական դիւանին մէջ և խորհրդակցեցան ծրագրին մէկ մասին վրայ: Այսօր պիտի շարունակեն իրենց խորհրդակցութիւնները:

—Կարինէն կը ստանանք հետեւեալ նամակը՝ որ Յակոբ Պէզիրճեան ստորագրութիւնը կը կրէ. «Ամէն մարդ կարդաց Պոլսական երկու օրաթերթերու անցեալ թիւերուն մէջ Կարինէն, Վանէն և Իզմիրէն Սանասարեանի դէմ տեղացած թիւր կարծիքներու տարափը: Քանի մը քինախնդիր և անկոչմնակալ անձեր, մոլիներ հեռուէն, արտաքոյ լուրերու վրայ յենլով, և առանց խնդիրը ստուգութեան բովէն անցընելէ յետոյ կատարելապէս իրազեկ ըլլալու, նկրտեցան տոհմային այդ կրթական հաստատութեան դէմ քննադատութիւններ արձակել, սակայն բարեբախտաբար վարժարանին կեանքին մօտէն տեղեակ անձերու կողմէ հարկ եղած պատասխանը ընդունեցին. այնպէս որ Լ. Խաչիկեան և Անցորդ պապանձելու մէջ մրցման ելան Զաքարիայի հետ, իսկ Նուաճէն, թէպէտ լիովին առաւ իր պարտքերը Պ. Գ. Ճիզմէճեանէ, բայց դեռ փորձն ցաւը ամոքուած չըլլալով իր ծուռ տրամաբանութիւններով կը ջանայ տակաւին բացայայտ իրողութեան դէմ մաքառիլ: Պոլսական թերթի մը 1254րդ թիւին ազգային բաժնին մէջ Կարնեցի պարոն մը, Լ. Խաչիկեանի և Անցորդի աննիշն ու տղեղաստ գրութեանց ստացած աննախանձելի մրցանակներուն նախանձելով՝ կը նկրտի վարժարանին տեսուչներէն մէկուն քար մը նետել, ըսելով թէ մանկավարժական ո՞ր դասընթացքին կը վերաբերի 14-15 տարեկան վայելչադէմ աղջիկը դնել արական վարժարանի մը Գ. կարգը, ուր 16-18 տարեկան պատանիներ կը գտնուին: Այս մասին պարոնին քանի մը գովելի յատկութիւններ յիշատակել կը բաւէ կարծեմ տեսուչին աղջկանը նետուած քարը իրեն ետ դարձնելու: Նախ պարոնը իրողութիւնը խմբագրութեան այնպէս ներկայացուցած էր, իբրեւ թէ աղջիկը 14-15րդ տարին թեւակոխելէ յետոյ, ի գայթակղութիւն աշակերտաց, հայրը զինքը ուղղակի Գ. դասարան դրած ըլլար: Ո՛չ իրողութիւնը այնպէս չէ սակայն. պարոնը կ'երեւայ թէ կամ բաց աչքով և գոց մտքով կը քալէ՝ որ այդչափ սահմանափակ միջավայրին մէջ աղջկան 4 տարիներէ ի վեր պատրաստական դասարանէն սկսեալ վարժարան երթեւեկութիւնը չէ տեսած, ինչ որ հաւանականութենէ զուրկ է, և կամ թէ պարզապէս սին վրէժխնդրութենէ ներշնչուած է: Երկրորդ, պարոնը իր աճեցնող զօրութեամբ 12 տարեկան աղջիկը 14-15 տարեկանի կը բարձրացնէ, բան մը որ իր արդարախոհութեան և, եթէ կը հաճիք, ճշմարտասիրութեան աստիճանը կը յայտնէ: Երրորդ, պարոնը աղջիկը վայելչադէմ ածականով որակելով՝ կ'ուզէ միայն իրողութիւնը բոլոր ընթերցողներուն աւելի գայթակղական ներկայացնել, թող որ հայերէնը դժուար թէ թոյլատրէ այդ ածականը 12 տարեկան աղջկան մը համար իբրեւ մակդիր գործածել: Գալով բուն խնդրոյն, բարեկամաբար կը յիշեցնենք պարոնին թէ կօշկակարը իր կօշիկէն վեր չելլէր: Իր ձեռնհասութեան սահմանէն բոլորովին դուրս է տեսուչին դիտողութիւն ընել թէ աղջիկը արական վարժարան դնել մանկավարժական սկզբունքի դէմ է. և միանգամայն քաջ համոզուի որ տեսուչը իրմէ շատ աւելի զարգացած առողջ դատողութեան և մտքի լայն շրջանակի տէր ըլլալով, կը ճանչնայ իր և իր աղջկան պատիւը:»

—Զմշկածագէն հետեւեալը կը գրեն մեզ նոյեմբեր 20 թուականով.— «Ըսուած է թէ «Մեծ մարդիկ միայն իրենց պատկանած ազգին չեն վերաբերիր»: Բարոյախօսներու այս մեծ և ճշմարիտ վարդապետութեան անծանօթ Զմշկածագցին ներքին բնազդո՞վ մը մասնակցեցաւ արդեօք սուգի ա՛յն անկեղծ արտայայտութեան, որ արձագանգ գտաւ կեդրոնին հետ շատ մը գաւառներու մէջ: Զմշկածագցին պաշտօնական լռութեամբ չէր կրնար անտարբեր մնալ մեծանուն բարերարին Զանշեանցի անակնկալ մահուան հանդէպ, չունենալով ըլլալով երջանիկ բարեբաղդութիւնը նպաստաւորուելու այն վեհ հոգիէն, որուն անկշռելի բարիքները վայելեցին գաւառներէ շատեր: Մէկը պէտք էր սակայն ծանօթացնելու համար բարերարութեան այդ անզուգական տիպարին անունը ո. գիւղերը, որոնք արտասուքի խոշոր կաթիլներ խլէին աչքերէ և փղձուկ սրտերէ: Այդ տխուր պարտականութիւնը կատարողը եղաւ Գաւառիս Առաջնորդական տեղապահ Տ. Կորիւն հայրը, որ ընթացիկ ամսոյս 5ին (կիրակի) յատկապէս հոգեհանգստեան պաշտօն կատարեց Քաղաքիս Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ: Ցետ աւարտման այդ տրտմագդեցիկ արարողութեան՝ մեղմաձայն շեշտերով սրտաշարժ դամբանական մը արտասանեց՝ ի վեր հանելով հանգուցեալին բարոյական ձիրքերը, որոնցմով փայլեցաւ և յաւիտենական անմահ անուն մը դրոշմեց պատմութեան էջերուն մէջ: Բաւական հարուստ չէր, ըսաւ, բայց անոր ադամանդեայ սրտին խորերը թաքուն գանձեր պահուած էին: Երանի իրեն որ գիտցաւ այդ գանձը գործածելու եղանակը: Ցիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

—Ուրախութեամբ կ'արձանագրենք մեր սիրելի տեղապահին անխոնջ և լուսամիտ ջանքերը, զորս գիտէ արդիւնաւորել ի նպաստ գաւառիս կրթութեան, կարօտելոց և որբերուն: Գալէն ի վեր գրիչը ձեռքէ չէ ձգած, կը դիմէ ուր որ ըլլայ: Վերջերս Զմշկածագցի պանդուխտներուն գրեց և յաջողեցաւ տարեկան քառասուն լիրայի համեստ գումար մը ձեռք բերել իրենց գաւառի որբերուն պատսպարութեան համար: Այս գումարը թէեւ այդպիսի մեծ գործ մը վարելու անբաւական է, բայց դժուարութեանց առջեւ ընկրկիլ չի գիտեր, ինչ որ գեղեցիկ սկզբունքն ու մոգական գաղտնիքն է իր գործելու յատուկ ծրագրին: Առայժմ ութը որբով պիտի սկսի գործը և յուսալի է յաջողութեան մասին, պայմանաւ սակայն որ Պատրիարքարանն ալ նպաստէ գէթ փոքրամասով մը և Ն. Գերապատուութեան այս առթիւ ըրած դիմումը բոլորովին ապարդիւն չմնայ:

«—Հոգեմշակութեան տեսակէտով ալ իր պաշտօնին միակ մարդն է Տէր Կորիւն Հայրը: Հոգեշունչ և բարոյալից քարոզներովը կը յորդորէ, կը խրատէ, երբեմն ալ կը սաստէ զաւակներուն վրայ գուրգուրացող հօր մը անկեղծ շեշտերը դնելով իր բոլոր խօսքերուն մէջ: Երբեք դժգոհութիւն չի յայտներ իրեն յանձնուած հօտէն՝ իր վիճակը յարմարցնելով անոր վիճակին, որ բոլորովին աննախանձելի է: Բայց այսու ամենայնիւ չենք կրնար երաշխաւորել թէ այսպէս մինչեւ վերջը պիտի կարենայ յարատեւել. ֆիզիքապէս ամէնէն զօրաւոր, տոկուն և հոյակապ կազմուածքն իսկ, բնական օրէնքով, հուսկ ուրեմն կը ծնգի, եթէ իր ապրելու պայմանները — բարին ընդարձակ նշանակութեամբը — շատ տարրական ըլլան:»

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

«ԽԱՉԻ ՃԱՌԸ»

Առ Յ. ՍԻՄՈՆԵԱՆ

Արեւելքի անցեալ շաբաթ օրուան թիւոյն մէջ Գեր. Մուշեղ վրդ. Սերոբեանի ուղղեալ «բաց նամակ» մը տեսնուեցաւ ձեր ստորագրութեամբ, որ ինծի հետ նաեւ մեծ զարմանք պատճառեց ոչ նուազ ընթերցողներու. և ահաւասիկ թէ ինչո՞ւ:

Ձեր գրութենէն հետեւցնելով, դուք և ձեր բարեկամներն էք եղեր որ Խաչի Ճառը «Գաղափարէն մինչեւ Պոլիս, և Պոլսէն ալ մինչեւ Արաբկիր» ղրկեր էք: Աւելորդ է ըսել թէ Մուշեղ վրդ. չի ճանչնար Պատ. Օտեանը, և թէ դուք ինչ գաղափար որ տուիք Նորին Գերապատուութեան՝ ան ալ ձեր գրածէն ներշնչուելով գրեց անշուշտ, ինչ որ գրեց: Եւ հիմա դուք իսկ տարօրինակ չէ՞ք գտներ ձեր գրութիւնը, որով կ'ըսէք թէ «եթէ ուզէին յիշեալ գիրքը ձեզ ղրկողները իրենք ալ պիտի կրնային ընել ինչ որ դուք ըրած էք. եթէ ուզէին կրնային թէ՛ հրապարակաւ թէ՛ անձամբ դիմելով վիրաւորիչ խօսքեր տեղացնել Օտեանի գլխուն» եւն. եւն.:

Քանի որ ձեռնհասութիւն ունիք եղեր այդ օրինակ ճարպիկութիւններու, և կրնայիք թէ՛ անձամբ և թէ ի մասնաւորի պատասխանել Պատ. Օտեանի քննադատութիւններուն, ուրեմն ի՞նչ պէտք կար որ ատանկ երկար ուխտագնացութիւն մը ընել տուիք Խաչի Ճառին: Եւ մանաւանդ դուք էք որ կ'ըսէք թէ «Օտեանին ըրածը անքաղաքավարութիւն էր, կրկին մէկ քանի մարդոց մէջ պիտի մոռցուէր, բայց ձեր գրութիւնը հին աշխարհէն մինչեւ նոր աշխարհ տարածուեցաւ»:

Հա՞րկ է ըսել թէ դուք եղաք դարձեալ ատոր ալ պատճառը, վասն զի ինչո՞ւ վայրավատին ջանքեր թափեցիք որ խնդիրը հրապարակուի, և առ այս գրեցիք մինչեւ Արաբկիրու առաջնորդին: Եթէ փափաքող էիք, ինչո՞ւ չթողուցիք որ վիճաբանութիւնը գոցուի «մէկ քանի մարդոց մէջ»: Ս. Գ.

Հեռագիր Այսօրուան

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 26 դեկտ.—Պայլու զօրավարը Բաօ-Թինկ-Ֆուի հարաւային կողմը չինական կանոնաւոր զինուորներէ յարձակում մը կրած ըլլալով, քաղաքը այրեր և հազարի չափ Չինացիներ սպաններ է:

ԼՈՆՏՈՆ.—Թիէն-Ցինէն առնուած լուրերու նայելով, քրիստոնեաներուն ջարդը կը շարունակուի:

—Մանչուրիոյ ամբողջ հարաւային կողմը Ռուսերու վարչութեանը տակ կը գտնուի:

ՔՐՈՒԿԵՐ ՆԱԽԱԳԱՀԸ

ԼԱ ՀԷ.— Քրիւկէր նախագահը այցելութիւն տուաւ Վիլհէլմինա թագուհիին նշանածին:

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.— Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Անգլիացիները Շթայնսպուրկը գրաւեր և Պօէրները դէպ ի հիւսիս վաներ են:

—Պօէրներուն՝ Բարկլյուսոյ գաղթավայրը ըրած արշաւանքին նկատմամբ երեկ տարածուած զրոյցները չափազանցուած էին: Պօէրները քիչ վնաս պատճառած են Անգլիացիներուն: Բարկլյուսոյ գաղթավայրէն այն անձերը որոնք Պօէրներուն միացած են, սակաւաթիւ են և գէշ զինուած:

ՖԻԼԻՊՊԻՆԵԱՆՆԵՐԸ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ.— Փիլիպպինեաններէն առնուած լուրերու նայելով ապստամբները անձնատուր ըլլալու համար մտադրութիւն յայտներ են:

ԺԱՆՏԱԽՏ

ԿԱԼԿԱԹԱ.— Ժանտախտը կը տարածուի Հնդկաստանի մէջ:

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ՉԻՆՈՒ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՐԻԶ, 25 դեկտ.— Բեքինէն կը հեռագրեն Հավասի.— Չինացիները ֆրանսական զինուորներու վրայ յարձակեցան Չիչէուի մօտ՝ Բաօ-Թինկ-Ֆուի հարաւային կողմը: Բուռն ճակատամարտէ մը ետքը Ֆրանսացիները ետ մղեցին զանոնք և յետոյ այրեցին քաղաքը: Չինացիները հազար հոգի կորսնցուցին: Ֆրանսացիները կորուստ չունեցան:

ԼՈՆՏՈՆ.— Լրագիրները Բէքինէն դեկտ. 24 թուականով հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ միսիոնարներէ առնուած լուրերու նայելով դեկտ. 21ին Պոքսըրները սպաններ են 12 կաթոլիկ՝ Բէքինէն 35 մղոն դէպ ի Արեւելք: Եկեղեցիին մէջ ութ կաթոլիկներ այրուեր են:

—Շանկայէն դեկտ. 24 թուականով կը հեռագրեն Ստանտարտի թէ հօն հասած լուրերու նայելով Չինու կառավարութիւնը ձերբակալել տուեր է Թուան ու Չուանկ իշխանները՝ Շան-Սիի նահանգին սահմանագլուխին վրայ: Նու-Շիէն հրաման ստացաւ Սի-Նկան-Ֆու դառնալ՝ հաւանօրէն պատժուելու համար:

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ.—Լրագիրները Քէյբթաունէն դեկտ. 25 թուականով հեռագիր մը կը հրատարակեն՝ ծանուցանող թէ Պօէրները Շթայնսպուրկի վրայ յարձակեր, բայց ետ մղուեր են Անգլիացիներուն կողմէ և Զուրսպէրկի լեռները փախեր են: Դեկտ. 19ին անգլիացիները գրաւեր են Շթայնսպուրկը:

—Մոռնինկ Բոսթ կ'իմանայ Քէյբթաունէն դեկտ. 24 թուականով թէ Ֆիլիպսթաունէն 1500 Հոլանտացիներ միացեր են Պօէրներուն որոնք Բարկլյուսոյ գաղթավայրը արշաւած են:

—Պիւրկէրստորբէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի թէ անգլիական զինուորներ դեկտ. 23ին ընդհարում մը ունեցեր են՝ 300ի չափ Պօէրներու հետ՝ Պիւրկէրստորբի հիւսիսային արեւմտեան կողմը: Անգլիացիները ետ քաշուեր են մեծ կորուստներով:

ՔԵՊԹԱՈՒՆ. (Ռիւթէրի հեռագիր).— Զրոյցի մը նայելով անգլիացի կամաւորներ, հալածելով Պրիցթաունէն քաշուող Պօէրները, թակարդի մէջ ինկեր են: Պրիցթաուն Անգլիացիներուն կողմէ գրաւուած էր: Կամաւորները քանի մը կորուստ ունեցեր են և միւսներն ալ Պօէրներուն ձեռքը գերի ինկեր են:

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ռ.	25	11
Ամէնէն բարձր գին	»	25	11 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	10
Ռումէլի երկթ. գոց.	Ֆր.	111	—
Ամէնէն բարձր գին	»	111	75
Ամէնէն վար գին	»	111	—

ԲԱՑՈՒՄ 14 Դեկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Կ.	25	10 1/2
Ռումէլի երկաթուղի	Ֆր.	111	—
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Թունէլի ժէնէրալ Օթոմ.		1	04
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօռ		9	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	02
Թրամուէյ բաժնեթ.		6	25
» Ժուիսանս		197	—
« պարտաթ.		451	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ		450	—
Թրանսվալ		67	—

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
» » » չէք	»	110	20
Բարիզ » »	Ֆր.	22	87 3/4
» » » չէք		22	75
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	52
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	21	77

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	38
Անգլիական ոսկէ	»	110	08
Բօլ Էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	57	08
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէթալիք	»	96	—
Ռուպլի Թղթադրամ	Օ. Ռ.	8	62

ԲԱՐԻԶ, 26 Դեկտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		101	47
» » 3 1/2 %		102	90
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	45
) գոց.	»	23	45
» » » Բ.			
« « « Գ.	»	26	95
Օսմ. Կայս. Պանքա	Ֆր.	540	—
Օսմանիէ	»	440	—
Ռումէլի երկաթուղի	»	111	50
Օսմ. մաքսատուն	»	514	—
Օսմ. Ռէժի	»	317	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %		480	—
Թուրքի Լօթէ		1096	—
Իտալական Ռանթ	»	95	85
Սպանիական արտաքին	»	70	30
Թրանսվալ	»	68	50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	90
[illegible]	»	3	

ԱԶԴ.—Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը օսմ. փոփոխեալ պարտքերու պարտաթուղթ ունեցողներուն կը ծանուցանէ թէ 1881 դեկտ. 8)20 կայս. Իրատէին Ե. յօդուածին Ե. հատուածին համաձայն այն ամէն կտրօնները որոնք վեց տարուան մէջ չեն գանձուած, պիտի ջնջուին: Հետեւաբար այդ տրամադրութեան համաձայն պայմանաժամը 1895 մարտ 1)13ին լրացող 23 թուակիր կտրօնները եթէ մինչեւ 1901, մարտ 29)13 չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին:

* * *

Հանր. Պարտքի վարչական Խորհուրդը կը ծանուցանէ 4 % բրիօրիթէ փոխառութեան պարտաթուղթեր ունեցողներուն թէ, այն ամէն կտրօնները որոնք, 1890 ապրիլ 15)27ի կայս. Իրատէին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, վեց տարուան մէջ չեն գանձուած, պիտի ջնջուին: Հետեւաբար յիշեալ պարտաթուղթերուն թիւ 9 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը լրացած է 1895 մարտ 1)13, եթէ մինչեւ 1901 փետր. 28)13 մարտ չներկայացուին, ջնջուած պիտի համարուին:

Կ. Պոլիս, 18)1 դկտ. 1900 4—14

Օ ՊՈՆ ՄԱՐՇԷ ՏԷ ՊՈՒՔԷ

Բերա, Բասաժ տիւ Թիւնէլ, բիւ 8

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին ամէն տեսակ բնական և արուեստական ծաղիկներէ պատրաստուած փունջեր, ծաղկեկողովներ, ծաղկեպսակներ, արուեստական թուփեր՝ պարահանդէսներու, հացկերոյթներու և երեկոյթներու առթիւ սալոններու յարդարման համար. Նաեւ կը ծախուին յախճապակիէ և մարգրիտէ շինուած փունջեր ու պսակներ: Վերջին աստիճան փափկութիւն ու նրբութիւն: Անմրցելի գին: 670 10—10

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐ ԲԷԶՄԱՃՕՂԼՈՒԻ

Ղալաթիա, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան Թիւ 15

Պ. Աղեքսանդր Բէզմաճօղլու որ երկար տարիներ Գասիրէի Ժան Բէզմաճօղլու և Ընկ. դրամատան տնօրէնութեան պաշտօնը կը վարէր, և յետոյ իր հաշւոյն կը գործէր նոյն հրապարակին վրայ, ուր նաեւ Նոր Պրիթիշ Լիվըրփուլ և Կլօպ ապահովագրական ընկերութեանց ներկայացուցիչն էր, անցեալ 1899 տարւոյ մայիս ամսէն ի վեր քաղաքս, Մէհմէտ Ալի Փաշա Խան, թիւ 15 հաստատած է դրամատուն մը որ արտաքոյ կարգի նպաստաւոր պայմաններով բոլոր իր յաճախորդները կը գոհացնէ:

Աղեքսանդր Բէզմաճօղլուի դրամատունը իր սովորական գործառնութիւններէ զատ, ապառիկ և ամսական մասնակի վճարումներու դրութեամբ պետական և վիճակահանութեան արժեթուղթեր ալ կը ծախէ, նմանօրինակ գործառնութեամբ զբաղող բոլոր միւս հաստատութիւններէ աւելի նպաստաւոր պայմաններով:

Ցիշեալ դրամատան կողմէ ապառիկի դրութեամբ ծախուած արժեթուղթերու թիւերը առջի օրէն և բուն արժեթուղթերը՝ փոխարժէքը վճարուելու պահուն՝ անմիջապէս իրենց տէրերուն կը յանձնուին: Գալով այն յաճախորդներուն որոնք ունէ պատճառաւ կուզեն խզել իրենց պայմանագիրը, Աղեքսանդր Բէզմաճօղլու դրամատունը ետ կը դարձնէ գանձուած բոլոր դրամը միայն մաս մը բան վար դնելով երբ պուլի և այլ ծախք և երբ օրինական տոկոս վճարուած բաժնեթուղթի արժէքին, ոչ թէ պայմանագրութեան ամբողջ տեւողութեան այլ անոր սկսած թուականէն ոչնչացած թուականին ժամանակամիջոցին համար:

Աղեքսանդր Բէզմաճօղլու դրամատունը եւրոպական բազմաթիւ գործատանց ներկայացուցիչն է, մասնաւորաբար Վօլֆի երկրագործական գործիքներու. Թեսալի գործարանին որուն արտադրութեանց նըմոյշները պատրաստ են յիշեալ դրամատան մթերանոցը, ապրանաց գիներու և այլ հարկ եղած տեղեկութեանց հետ միասին:

Ընտիր, Հոտաւէտ, Խնայողական

ԹԷՅ ԹԷՅ
ԹԷՅ ԹԷՅ
ԹԷՅ ԹԷՅ

MARQUE DEPOSÉE

Ամէն տեսակ թէյերու նոր բերքերէն մեծ քանակութեամբ հասած է ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատունը: Թէյի սիրահարներն ու ամէնէն փափկաճաշակներն իսկ վերջին ծայր գոհ պիտի մնան այս թարմ թէյերէն, որոնք ընտիր, առողջապահիկ և հոտաւէտ ըլլալով հանդերձ անմրցելի ըսուելու աստիճան աժան են:

Գաւառներու յաճախորդք թէյ գնելու համար պէտք չունին անձամբ գալու, նամակով թող դիմեն ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ վաճառատուն, ուր ամենամեծ խնամով, զգուշաւորութեամբ կը գործադրուին ամէն կարգի յանձնարարութիւն մեծաքանակ և փոքրաքանակ: Դիւրութեան համար՝ թէյերուն փոխարժէքը կարելի է վճարել նաեւ երբ ապրանքները բեռցուին ու Քոնոշիմէնթօն ներկայացուի գնողին: Կեղծ թէյ չգնելու համար հաճեցէք ուշադրութիւն ընել վերի մարքային և ՆԱՎՐՈՒԵԱՆ ԽՍԱԳՈՒԼԵԱՆ անուան: Կեդրոնատեղին՝ Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Ճէլալ Պէյ Խանի դրան կից, թիւ 10, Կ. Նավրուեան Յ. Իսագուլեան մեծ վաճառատունը: 21

ԲԱԶԷ

Հայ վաճառատուն պատրաստ եւ չափու վրայ զգեստներու

Մահմուտ Փաշա, Ապուտ էֆ. խան, թ. 5-6

Եղանակիս յարմար ֆրանսական եւ անգլիական զուտ բուրդ նորաձեւ չուխաներէ պատրաստած է 10,000 ձեռք հագուստ հին գիներով, այժմեան յաւելեալ գիներէն 40 % աժան:

ԲԱԶԷՆ (Միակ վաճառատունն է որ Եւրոպայի գործարաններէն ուղղակի կը ստանայ իր կերպասները:
ԲԱԶԷՆ (Այն վաճառատունն է որ իր յանձնառութիւնները անթերի կը գործադրէ:
ԲԱԶԷՆ (Իր ծախած զգեստներու նորոգութիւնը ձրի կը կատարէ:
ԲԱԶԷՆ (Վերջապէս այնքան աժան կը ծախէ որ իր մագիլներուն մէջ ամէն մրցում կրնայ խեղդել:

ԲԱԶԷի թուրքերէն անունը ՇԱՀԻՆ է, զգուշանալ այս անուան կեղծերէն:

ՍԹԱՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿԵՆԱՑ

Հաստատեալ յամին 1843

Ապահովեալ Դրամագլուխք անգլ. ոսկի 17,000,000

Ընկերութեան մաթեմաթիքական պահեստները՝ իր ապահովագրութեանց հիմնութեան և կարեւորութեան համեմատաբար հաշուած ըլլալուն, Թուրքիոյ մէջ գործող և ՈՉ ՄԷԿ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՆԱՑ ԱՅՍ ՄԱՍԻՆ ԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼ ՍԹԱՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ:

Բաղդատական ցուցակ սակագնոց ի դէպ մահու 1000 ոսկւոյ ապահովագրութեան համար

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ	ՏԱՐԻՔ			
	35	40	45	50
ՍԹԱՐ ոսկի	27.96	32.46	38.90	47.50
Ամերիկեան ընկ.ք »	28.11	33.01	39.55	48.48
Ֆրանսական ընկ.ք »	30.70	35.90	42.60	51.60

ՍԹԱՐի գիները ամէնէն աժան են

Ներկայացուցիչ Թուրքիոյ ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Պոլիս, Պահճէ Գաբու, Անանիասի խան, 20, 21, 22

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843ին

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՐ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիք.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարմանց դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. **ԱՄԷՏԷ ԳԱՌՕ**, *ընդհանուր գործակալ, Ինաեէթ խան, Վօյվօտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։* 579

ԱՒԱՐՏՈՒՄԸ

Գրական ճոխոյ ձեռնարկի մը

ՄԵԾ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Գաղղիերէնէ-Տաճկերէն

2240 մեծադիր էջ. 3000 ընտիր պատկեր

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆ ԳԻՆ

Թղթակազմ 40, ընտիր կազմուած 50 ղրշ.

Այս գնով պիտի ծախուի մինչեւ յառաջիկայ Մարտ 1, ուրկէ վերջ մէկ մէճիտ յաւելում պիտի ըլլայ գիներուն վրայ։

Գաւառներէն 10 ղրուշ աւելի պէտք է ղրկել իբր փոստայի ծախք, կանխիկ, կամ փոստայի փուլ։

Հեղինակ

ՎՍԵՄ. ՇԷՄՍԷՏՏԻՆ ՍԱՄԻ ՊԷՅ

Տէր եւ հրատարակիչ

ՎՍԵՄ. ՄԻՀՐԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Տէր եւ Տնօրէն «Սապահ» լրագրոյ

Այս բառարանը իր տեսակին մէջ միակն է որ ցարդ հրատարակուած ըլլայ մեր հրապարակին վրայ։ Գիտական, արհեստական, բժշկական, հնախօսական, ճարտարարուեստական ամէն ֆրանսերէն բառ, ունի իր տաճկերէն հոմանիշը, դիւրահասկնալի բացատրութիւններով ու տարբեր առումներով։ Ով որ կ'ուզէ կատարելապէս ըմբռնել ֆրանսերէնը և հասնիլ կարդացածին ճշգրիտ իմաստը, կատարեալ գոհացում պիտի գտնէ այս բառարանին դիմելով։

Գ. տպագրութիւնն է այս, որ երբեք չի կրնար բաղդատութեան դրուիլ իր նախորդներուն հետ, քանի որ թէ՛ դիրքին մեծութեամբ, թէ՛ ստուարութեամբ և թէ պատկերներովը բոլորովին լքումի կը մատնէ իրմէ առջի հրատարակութիւնները։

Բաց ի Սամի պէյէ. անուն ունեցող գրագէտներու խումբ մը աշխատակցած է այս բառարանին, զայն կատարելագործելու դիրքի մը վերածելու և հասարակութեան անհրաժեշտ մէկ պէտքը գոհացնելու համար։

Այս բառարանին Վսեմ հրատարակիչը նկատելով որ այս Գ. տպագրութենէն ետքը Բ. տպագրութիւնը անգործածելի պիտի մնայ, հասարակութեան ծառայութիւն մը մատուցանելու դիտումով կը ծանուցանէ թէ՛ ով որ Բ. տպագրութենէն ունի, մաքուր պահած է զայն և կ'ուզէ փոխել այս պատկերազարդ տպագրութեան հետ, պէտք է թղթակազմին համար 20 իսկ կազմուածին համար 30 ղրուշ վերադիր վճարէ։

Պատկերազարդ ֆրանսերէնէ թուրքերէն այս ընդարձակ բառարանը կը ծախուի մինակ Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ճամբէսի թիւ 7, Սապահ լրագրի տպարանը։ 1—10

Լ'ԻՒՐՊԷՆ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հաստատուած 1838ին

Դրամագլուխ եւ պահեստի գումար ընկ.

76 միլիոն ֆրանք

Կեդրոնական վարչութիւն Բարիզ, Բէլթիէյէ փողոց թիւ 8 և 10

—o—

Գործակալութիւն Կ. Պոլսոյ Ղալաթիա Վօյվօտա, Լօրանտօ խան։ Դրամատուն Ընկերութեան, բոլոր Թուրքիոյ համար, Քրէտի Լիոնէ։

ԱԶԴՈՒ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆ ՄԸ

Մաքրողականի մը եթէ պէտք ունիք և կը փափաքիք առանց նեղուելու խմել անմիջական ազդեցութեամբ, թողէք Եանօսի նման զզուելացուցիչ ջուրերն ու դեղերը, որոց մեծագոյն մասը կեղծ են, ու փութացէք գնել։

VILLACABRAS

աշխարհահռչակ մաքրողականն, որ բնական աղբիւրներէն Բաստէօրեան դրութեամբ զատուած յատակ ջուր մըն է և շատ դիւրաւ կը խմուի։ Ազդեցութիւն անմիջական։ ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ ուրիշ լուծողական ջուրերու նման ոչ խիթ և ոչ անհանգստութիւն կը պատճառէ։ Առտուն անօթի, ջուրի գաւաթ մը ՎԻԼԼԱՔԱԲՐԱՆ՝ տասը վայրկեան ընդմիջումով երկու անգամէն կէս առ կէս խմել, բաւական է կատարելապէս մաքրուելու։ Պնդութիւն, գլխացաւ և ստամոքսի խանգարում ունեցողներ, մանաւանդ նստողական կեանք վարող անձինք, եթէ ամէն առտու թէյի կամ գինիի գաւաթ մը Վիլլաքապրան խմեն, կ'ազատին պնդութենէն և անոր հետեւանք հիւանդութիւններէն։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և դեղավաճառատուններու մէջ։

504 5—56

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տր Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ և ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԷՐԱ 396

(Եաննի զարեջրատան վրայի յարկը, ճիշդ Զըպուքճեանց դէմը)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատաժանելի ցաւոտ ակռաները մէկ անգամէն կը քաշէ՝ ցաւով դիմելու եւ բուժուած վերադառնալու պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, ոսկի, ճանկապատ և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստէ, յար և նման բնականին, դէմքի ձեւաւորութիւն ըստ ցարիքի, ծամողութիւն եւ ազատ արտասանութիւն երաշխաւորելով։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ, առանց ցաւի ակռաքաշութիւն։

Ե. Գ. Զննութիւնք կիրակի օրերն ալ (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդք կ'ընդունին։

Ծանօթ.—Պոլսոյ կողմը մասնաճիւղ ՉՈՒՆԻՆՔ!! 197

ԼԷ ՊՐՕՎԷՆՍ ՐԷՈՒՆԻ

LES PROVINCES RÉUNIES

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ ԻՊՐԻՒՔՍԷԼ

Ապահովագրական ընկերութիւն ընդդէմ հրդեհի

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԸՆԿ. ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

Քննիչ Տնօրէնութեան
Ա. ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Ճէտիտ խան

Գաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին

ԼԱ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Առաջին առանձնաշնորհեալ
Ապահովագրական Ընկերութիւն
ՌՈՒՍՃՈՒՔ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կարասի, անշարժ ստացուածք, վաճառք, եւն. մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ։

Լաւ պայմաններ.—Շահաւոր ապահովագիններ։

ԿԵԱՆՔԻ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ կեանք, խառն, որոշեալ ժամանակ, տղոց օժիտ և ծերութեան համար հասոյթ։ Անկախ թարիֆա մը անձնասպանութեան, մենամարտի և ճամբորդութեան համար։

ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Աշխատութեան ժամանակ եղած դժբաղդութեանց դէմ։ Ապահովագրութիւն ճամբորդներու համար, տանուած ապահովագինները եռ տարեկան կամ տասնեակ տարեկան։

ԱԶԱՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Առաջին կարգի երաշխաւորութիւններ խիստ մեծ Ընկերութեանց կրկին կրկին ապահովագրութեամբ։

Ընդհանուր գործակալութիւն բովանդակ Արեւելքի համար (Թուրքիա, Յունաստան, Եգիպտոս, Սուրիա)։

Ժ. Գ. ՔԱՍԱՐԷԹԹՕ

Կ. Պոլիս, Ղալաթիա, Գոֆաֆեան խան, թիւ 6-9

Գլխաւոր գործակալութիւն,—Կ. Պոլիս, Սաաթճեան խան, Պահճէ Գաբու։

Ընկերութեան դրամատունն է

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ 599

ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՕՇԻԿԻ

DÉPOSÉE MARQUE FONDÉE EN 1885

ՊՕՂՈՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Որ 16 տարիէ ի վեր Ղալաթիոյ և Բերայի պատրաստ կօշիկի վաճառատանց իր սեպհական գործարանէն կը հայթայթէր եւրոպական նիւթերով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկ արանց, կանանց և տղայոց, այս անգամ բացած է ի Ղալաթիա ԿՕՇԻԿԻ ՆՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ մը, ուր նաև միշտ պատրաստ կը գտնուի ֆրանսական և անգլիական գործարաններէ բերուած ամէն տեսակ կօշիկ և լաթէ կօշիկներ, Բօ-տը-Սիւէտ յուսարին, վիտելա, կլասէ, այծի մորթ, քարտամնտօլ, և մետաքս, նաև զուտ քթանէ ամէն տեսակ, ամէն գոյն, կտորով և պարզ կրտակօշիկներ։ Ճշմարիտ կտորով և քամով։ Յանձնարարութիւնք կը կատարուին նաեւ չափու վրայ։ 592

Բարեձեւութիւն, տոկունութիւն
եւ անմրցելի աժանութիւն

(Փոստին պալատին դիմաց թիւ 15)

ԹԻ ԿՐԷՇԱՄ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
Ի ԼՈՆՏՈՆ

Ընկերութեան դրամագլուխը 31 դեկտ. 1898ին
162, 924, 140 ֆրանք

Տարեկան եկամուտ, տոկոսներ եւ այլն
31 դեկտեմբեր 1898ին
29, 765, 473 ֆրանք

Ընկերութեան հաստատութեան թուականէն՝ այսինքն 1848է ի վեր, ապահովագրեալներու եղած վճարմունք, կենսաթոշակ, եւն.
362, 858, 507 ֆրանք

1898 տարուան մէջ ընկերութիւնը 6619 բոլիսներ տուած է որոնք 58,680,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը կը ներկայացնեն։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել ընդհանուր գործակալներուն՝ Պ. Պ. ԷՏՈՒԸՐՏ ԵՒ ՈՐԴԻ. Պոլիս, Մէյտանճըգ փողոց, Ալալէմճի խան։

Փոխանորդներուն լաւ վարձատրութիւն մը ըլլայ։

HUILE DE HOGG

ՄՈՐՈՒ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Յայտնի է թէ մորու ձկան իւղի գործածութիւնը, մանաւանդ մանկանց, որչափ օգտակար ու յանձնարարուած է փափկակազմ անձերու (երիկ մարդ, կին ու տղայ) անուժութեանց և կուրծքի հիւանդութիւններէ տառապողներու։ Բայց անոր փրկարար արդիւնքները ձեռք բերելու համար, պէտք է որ այդ իւղը զուտ ու առաջին կարգի ըլլայ։ Հետեւաբար պէտք է զգուշանալ կեղծերէն ու ստորին տեսակներէն, որոնք հրապարակին վրայ կը ծախուին, և որոնց գործածութիւնը աւելի վնասակար է քան օգտակար։

Պ. Հօկ Թէր-Նէօվի մէջ ձկնարաններ ունի, ուր մորու ձկան իւղը մեծ խնամքով կը հանուի։ Այս իւղը, անստգիւտ անաղարտութեամբ, եռանկիւնաձեւ շիշերու մէջ դրուած է, որ ամէնուն ծանօթ է որդէն և Բարիզի Ինիքօն տէ Ֆարմասիէն ընկերութեան կողմէ երաշխաւորութեան դրոշմ մը կնքուած է։ Բոլոր նշանաւոր բժիշկները կէս դարէ ի վեր հիւանդներուն այս ձկան իւղը կը յանձնարարեն։ Կեղծերէն և նմանութիւններէն զգուշանալ։ Հօկի մորու ձկան իւղը կը ծախուի դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։ Միակ տէրն է Թ. Բ. Հօկ, 2 Թիւ, Քասթիկլիօն Բարիզ։

ՀԻՆ ԳԻՆԻ երեսուներեք տարուան, բժիշկներու կողմէ յանձնարարուած նոր ապաքինածներու և անարիւնութիւն ունեցողներու։ Դիմել Օրթագիւղ, Հանգուցեալ Մուխթար Յակոբ աղայի տունը։

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի կայս. իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37
Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.—ԿԵԱՆՔ.—ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ.—ԱՐԿԱԾ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,338 ֆ.
1898 ի հասոյթը 34,775,462 ,
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է ֆրանք 164,172,000 ,

Ընկերութեան ճիւղ ի Կ. Պոլիս
Ա. ՀԻՒՐՄՈՒԶ

Ղալաթիա, [illegible]
([illegible])

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՏՕՐ ԲԼԷՐԷՆ 59

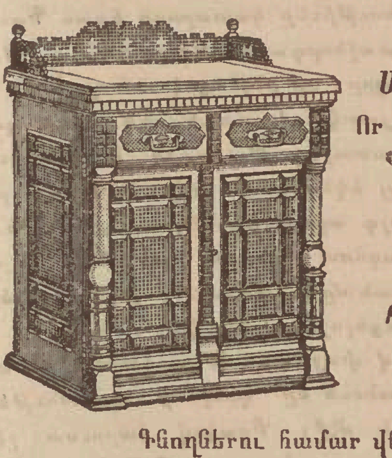

ՆԻՒ ՀՈՄ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԻԱԿ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆ

Որ կը մրցի միւս բոլոր կարի մեքենաներուն
ՊԱՐԶՈՒԹԵԱՄԲ
ՏՈԿՈՒՆՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՐԱԳՈՒԹԵԱՄԲ
ԹԵԹԵՒՈՒԹԵԱՄԲ
ԱԺԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Թուրքիոյ համար միակ ներկայացուցիչ
ՈՐԴԻՔ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Կ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ
Կեդրոնատեղին, Կ. Պոլիս, Պահճէ Գաբու,
Համիտիյէ փողոց, Թիւ 7

Գնողներու համար վճարման եւ ամէն տեսակ դիւրութիւններ 575

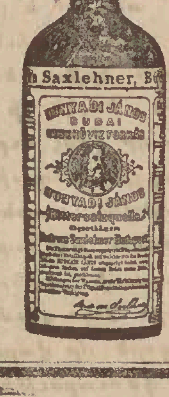

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ
Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։ 387

Պիտի պահէք ձեր գոյնին գեղեցկութիւնն ու թարմութիւնը գործածելով մասնաւոր բրնձափոշի

La VELOUTINE

534

CH^{les} FAY, Perfumista
PARIS, 9, Rue de la Paix, 9, PARIS

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վեհափառ Սուլթանին
Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892
(Թուական [illegible] Սէֆէր 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին ՈՒԼԻՍ ՆԷՖԻ խան, Գարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմբեա
Տոկաթլեան խան, Վօյվօտա փողոց,
թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Տէր Պօղոսեան մասնաճիւղը
Նէնէ Հաթուն Հասիրճըլար փողոց,
[illegible]

Ներ-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօյե
Մաքրուհէճըլար, Զարքըլը խան, թիւ 21 194

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Ընդմէջ Հալլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1039	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքթօ	3307	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սաֆօ	1113
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հէրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսթօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սպէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տօւրօ	2383	Հօրացիօ	3600	Մօնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրաւօ	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օհիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Գայրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ժիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիփսօ	1337	Էրատօ	1841	Քէլսօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլփինօ	2307	Փալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտա	1828	Քօվնօ	1700	Փօլօ	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2723	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէբանթօ	2277	Րինալտօ	1663	Խէտօ	1850
Գիթօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէնօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիթանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Բլուրօ շոգենաւը, նաւապետ Պէլլարտ, ընդհանուր վաճառքով Հալլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՏՕ
Թիւ 23—24, Քիւչիւք Մէյտէն խան, Ղալաթիա 377

COMP RUSS

NAVIGATION A VAPEUR ET D
COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շոգենաւաց երթեւեկութիւնք

Դ. 12 25 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Ե. 13 26 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (Յունաստանի գծով Աղեքսանդրէտ, Փօրթ-Սայիտ, Յաֆա, Պէյրութ եւ [illegible])։
Զ. 14 27 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ
Զ. 14 27 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բաթում եւ [illegible] ժամը 1ին յետ միջօրէի
Է. 15 28 Օտէսա ժամը 4ին [illegible]

ՖՐԵՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվէրփուլի և Պօսթընի մէջ երթեւեկող շոգենաւք

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրջինիան	10500	Ֆլավիան	350
Արմէնեան	10500	Էճիփշիըն	350
Քէսդրիան	10500	Ալճէրիըն	300
Լանքասդրիան	9000	Ալճէրիան	250
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	350
Գօլօմպիան	8000	Աթէնիան	250
Քօրնիշման	8000	Անտալուզիան	[illegible]
Պօսդօնիան	8000	Ալկաշիըն	[illegible]
Ֆլօրիտիան	8000	Լէսպիան	[illegible]
Սալէրնիան	3700	Մէնտօ	[illegible]
Վալօնիան	3700	Օպօրթօ	[illegible]
Սալմինիան	3700	Լիսպօն	[illegible]
Սօալիան	3500		

Ապրանքներ առաքելու համար [illegible] 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Ղալաթիա, [illegible]
600 Հին [illegible]

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼԵԱՆ ԵՒ ՀԱՒՐԵԱՆ

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Ճամբորդ առաջնակի Բարիզի համար Առաջին կարգի 245 ֆրանք. Երկրորդ 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ [illegible] Պ. [illegible] 516

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Իվէռնիա	18900	Սիլվանիա	5598
Սաքսօնիա	18900	Քաթալօնիա	4841
Լուքանիա	12952	Վէրիա	3229
Քամբանիա	12950	Բավիա	2945
Սուլթանիա	8845	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Սիբրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէփփօ	2181
Ուլտօնիա	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ ԺՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմէնէթլի խան, թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց 255

Արտօնատէր, ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՍԵՐԵԱՆ